

OKRĘGOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA W POZNANIU

SPRAWDZIAN 2014

**ANALIZA WYKONANIA ZADAŃ
(arkusz S-1)**

Szanowni Państwo,

Zgodnie z zapowiedziami Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu prezentuje Państwu szczegółową analizę zadań zamieszczonych w arkuszu sprawdzianu 2014. W opracowaniu znajdują Państwo informacje na temat poziomu rozwiązywalności zadań przez uczniów. Naszym celem było również określenie, co sprawiło uczniom trudność, szczególnie w zadaniach otwartych. Liczymy, że przygotowany materiał będzie przydatny w pracy dydaktycznej szkół.

Elżbieta Klima i Małgorzata Lembicz

Tekst do zadań od 1. do 5.

Zakłęty dźwięk

Aleksander Graham Bell był nauczycielem w szkole dla głuchoniemych. Ponieważ przebywał stale wśród ludzi niemówiących i niesłyszących, interesował się wszystkim, co wiązało się z przenoszeniem dźwięków i ich odbieraniem przez człowieka. Gdy dowiedział się, że do naśladowania brzmienia poszczególnych głosek można byłoby wykorzystać zwykły kamerton¹ pobudzany impulsami elektrycznymi, postanowił użyć różnych kombinacji takich kamertonów do zbudowania telegrafu dźwiękowego.

Przede wszystkim chciał zbadać, w jaki sposób ludzkie ucho odbiera dźwięki. Dowiedział się, że to, co nazywa się uchem, jest tylko muszlą ułatwiającą skupianie dźwięków. Fale dźwiękowe przenoszone przez powietrze wpadają przez tę muszlę do kanału ucha i tam wprawiają w drganie cieniuteńką błonę bębenkową.

Bell był kiepskim elektrykiem, więc zanim przystąpił do konstrukcji swojego wynalazku, zabrał się ostro do nauki. Czytał dziesiątki książek, słuchał uważnie wskazówek specjalistów. Ostatecznie zbudował swój „mówiący telegraf”. Była to mała drewniana skrzyneczka, wewnątrz której Bell umieścił magnes z kilkoma nawiniętymi zwojami drutu. W pokrywie skrzynki znajdował się niewielki otwór przykryty krążkiem cienkiej blachy żelaznej. Nad skrzynką umocował tubę z grubego kartonu przypominającą muszlę uszną. Wyglądało to jak ucho zdolne do odbioru dźwięków. W taki sam sposób Bell zbudował przyrząd wydający dźwięki, połączony przewodami z „uchem”. Tak więc odbiornik, jak i nadajnik były w tym urządzeniu takie same.

Kiedy już wszystko zmontowano i sprawdzono, Bell z pomocnikiem Watsonem przystąpił do pierwszej próby. Urządzenie jednak nie zadziało, nawet nie drgnęło. Bell powtarzał wiele razy wszystko od początku.

Pewnego dnia wykrzyknął wreszcie:

– Watsonie, wiem, o co chodzi! Przecież błona w uchu jest niezwykle cienka, cieńsza od włosa, a my chcieliśmy za pomocą naszego głosu zmusić do drgania tak grubą blaszkę! Tu potrzebna byłaby armata!...

Bell udoskonalał swoje urządzenie. Wypróbowywał je wiele razy. Aż w końcu...

– Watsonie – powiedział pewnego wieczoru – weź odbiornik i zejdź z nim do swego mieszkania na parterze. Podłącz do niego przewody, które opuszczę ci z okna naszego strychu. A potem usiądź przy odbiorniku i słuchaj uważnie.

Bellowi wydawało się, że minęła cała wieczność, zanim zebrał się na odwagę, aby powiedzieć do nadajnika:

– Watsonie! Jeśli mnie słyszysz, podejdź do okna i pomachaj kapeluszem.

Pełen niepokoju Bell podniósł się z krzesła i wyjrzał na zewnątrz. Watson już stał w oknie i zawzięcie machał kapeluszem.

Działo się to wieczorem 10 marca 1876 roku. Była to pierwsza rozmowa telefoniczna.

¹Kamerton – przyrząd w kształcie litery U służący do strojenia instrumentów muzycznych.

[382 słowa]

Na podstawie: Juliusz J. Herlinger, *Zakłęty dźwięk*, Warszawa 1980.

1. Tekst przedstawia

- A. opis metod pracy Bella z uczniami w szkole dla głuchoniemych.
- B. historię powstania jednego z ważnych wynalazków.
- C. dzieje kolejnych doniosłych odkryć naukowych.
- D. reakcje otoczenia na wynalazek Bella.

Obszar standardów	<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność	odczytuje tekst popularnonaukowy
Sprawdzana czynność	odczytuje główną myśl tekstu

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO**
L*	12,4	77,4	6,7	3,3	0,1
W	13,3	76,4	6,8	3,3	0,2
Z	12,9	77,3	6,2	3,4	0,1
* L – woj. lubuskie, W – woj. wielkopolskie, Z – woj. zachodniopomorskie					
** PZ i FO – podwójne zaznaczenie i frakcja opuszczeń w %					
Komentarz					
Pierwsze zadanie zamieszczone w arkuszu sprawdzianu okazało się dla uczniów łatwe. Ponad 76% rozwiązujących zadania w szkołach znajdujących się na terenie działania OKE w Poznaniu wskazało poprawną odpowiedź, jednak prawie dla co dziesiątego ucznia atrakcyjna okazała się odpowiedź A. Oznacza to, że ponad 20% populacji piszących ma problem z uogólnianiem treści tekstu popularnonaukowego i odczytaniem/ określeniem głównej myśli tego tekstu (i prawdopodobnie każdego utworu). Niewielki odsetek uczniów nie wskazał żadnej odpowiedzi.					

2. Z tekstu wynika, że mówiący telegraf to

- A. aparat słuchowy.
- B. pierwszy telefon.
- C. instrument muzyczny.
- D. przyrząd do strojenia instrumentów.

Obszar standardów	<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność	odczytuje tekst popularnonaukowy
Sprawdzana czynność	odczytuje informacje zawarte w tekście

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	19,1	75,6	2,4	2,9	0,0
W	19,6	74,7	2,5	3,0	0,1
Z	18,1	76,5	2,5	2,7	0,2
Komentarz					
W zadaniu 2. prawidłową odpowiedź zaznaczyło około 75% szóstoklasistów, a prawie 20% wskazało odpowiedź A. Wybory odpowiedzi innej niż prawidłowa były <u>przypuszczalnie</u> konsekwencją nieuwważnego odczytania tekstu I oraz braku umiejętności selekcji informacji zamieszczonych w ww. tekście.					

3. Krążek cienkiej żelaznej blachy wykorzystany przez Bella był odpowiednikiem

- A. błony bębenkowej.
- B. małej kostki.
- C. kanału ucha.
- D. muszli ucha.

Obszar standardów	<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność	odczytuje tekst popularnonaukowy
Sprawdzana czynność	porównuje informacje zawarte w tekście

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	72,2	1,4	5,6	20,6	0,2
W	71,3	1,6	5,8	20,9	0,2
Z	71,4	1,3	5,6	21,5	0,2
Komentarz					
W zadaniu 3. poprawną odpowiedź wskazało nieco mniej uczniów niż w dwóch wcześniej omówionych zadaniach. Wynika to z faktu, że umiejętność porównywania informacji zamieszczonych w tekście popularnonaukowym sprawia części uczniów trudność. Błędna odpowiedź wskazywał co piąty uczeń, któremu krążek cienkiej blachy kojarzył się z innym niż błona bębenkowa elementem ucha.					

4. Pierwsze próby uruchomienia urządzenia były nieudane, ponieważ Bell

- A. nie miał odpowiednich narzędzi.
- B. użył niewłaściwego materiału.
- C. za mało wiedział o elektryczności.
- D. nie znał szczegółów budowy ucha.

Obszar standardów	<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność	odczytuje tekst popularnonaukowy
Sprawdzana czynność	wnioskuje na podstawie informacji w tekście

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	2,6	63,6	13,2	20,4	0,1
W	2,7	62,9	13,5	20,8	0,1
Z	2,5	63,1	13,1	21,1	0,1
Komentarz					
Zgodnie z zasadą stopniowania trudności w zadaniu 4. oceniano umiejętność wnioskowania na podstawie informacji zawartych w tekście. Dla szóstoklasistów w trzech województwach ta umiejętność okazała się umiarkowanie trudna. Co piąty piszący zaznaczał odpowiedź D., a co siódmy odpowiedź C. Wskazanie poprawnej odpowiedzi najmniej trudności sprawiło uczniom przystępującym do sprawdzianu w województwie lubuskim.					

5. Które cechy charakteryzują głównego bohatera tekstu?

- A. niecierpliwość, pewność siebie
- B. zarozumiałość, wyjątkowy upór
- C. dociekliwość, wielka wytrwałość
- D. ciekawość, nadmierna ostrożność

Obszar standardów	<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność	odczytuje tekst popularnonaukowy
Sprawdzana czynność	charakteryzuje bohatera tekstu

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	12,4	5,0	66,2	16,1	0,2
W	12,3	4,8	66,8	15,9	0,2
Z	12,5	4,8	66,6	15,8	0,2
Komentarz					
Również umiarkowanie trudne, ale nieco łatwiejsze od poprzedniego, okazało się zadanie 5., w którym należało wykazać się opanowaniem umiejętności charakteryzowania głównego bohatera tekstu popularnonaukowego. Ponad 15% szóstoklasistów wskazało błędną odpowiedź A., natomiast prawie 16% - odpowiedź D. Dla tej grupy piszących dominującymi cechami bohatera nie była dociekliwość i wielka wytrwałość.					

Tekst do zadań od 6. do 10.

Jerzy Kamil Weintraub

Muzyka (fragment)

Czy muzyka się z ciszą przesila,
czy to w ciszy jest tyle muzyki?
Patrz, jak ciche mchy falują: jeszcze chwila,
a zbudzone zagrzmia borowiki.

Czy to leśne ozywają gąszcze,
czy to wiatr potrąca dzwonki rosy?
Patrz, jak budzą się akordy¹: ciemne chrząszcze
uderzają smyczkiem w struny sosen.

Patrz, jak pająk nić muzyczną przędzie,
jak swą siatkę w srebrne trwanie splata
i jak strąca rozszumiany dąb żołądzie,
kończąc akord dojrzałego lata.

Tylko wiecznie zieleni się sosna,
choć wiatr strąca pachnące nasienie:
to muzyka, która z ciemnej ziemi wzrosła,
drobnym ziarnem wraca znów do ziemi.

Jerzy Kamil Weintraub, *Muzyka*, [w:] tenże, *Wiersze i krajobrazy*, Kraków 1960.

¹Akord – jednoczesne brzmienie co najmniej trzech dźwięków różniących się wysokością.

6. Podmiot mówiący w wierszu wyraża

A. obojętność. B. strach. C. zakłopotanie. D. zachwyt.

Obszar standardów	<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność	odczytuje tekst literacki
Sprawdzana czynność	określa uczucie osoby mówiącej

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	3,5	1,8	6,2	88,3	0,0
W	3,9	2,2	5,9	87,8	0,1
Z	4,2	2,0	6,1	87,6	0,1

Komentarz

Spośród zadań odnoszących się do tekstu poetyckiego najwyższe wartości współczynnika łatwości, w trzech województwach, uzyskano w zadaniu 6. Świadczy to o tym, że dla szóstoklasistów określanie uczuć osoby mówiącej w wierszu okazało się umiejętnością łatwą. Pozostałe, na zbliżonym poziomie, wybory odpowiedzi prawdopodobnie wynikają z nieuważnego odczytania i z niezrozumienia tekstu poetyckiego.

7. Według podmiotu mówiącego w wierszu odgłosy lasu brzmią jak

- A. burza. B. rozmowa. C. koncert. D. wichura.

Obszar standardów	<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność	odczytuje tekst literacki
Sprawdzana czynność	odczytuje w wierszu przenośne znaczenia

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	3,3	6,0	83,4	7,3	0,1
W	3,4	7,3	81,6	7,5	0,1
Z	3,3	7,1	81,8	7,6	0,2

Komentarz

Odczytanie, co, zdaniem podmiotu mówiącego w wierszu, brzmi podobnie jak odgłosy lasu, było dla uczniów umiejętnością łatwą. Wybory w granicach od 3,3% do 7,6% świadczą o nieuważnym odczytaniu tekstu poetyckiego oraz o nieopanowaniu umiejętności odczytywania sensów przenośnych.

8. W którym z cytatów występuje bezpośredni zwrot do odbiorcy?

- A. *To muzyka, która z ciemnej ziemi wzrosła.*
 B. *Tylko wiecznie zieleni się sosna.*
 C. *Czy to w ciszy jest tyle muzyki?*
 D. *Patrz, jak ciche mchy falują.*

Obszar standardów	<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność	odczytuje tekst literacki
Sprawdzana czynność	rozpoznaje bezpośredni zwrot do odbiorcy

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	2,6	2,1	8,1	87,0	0,2
W	3,5	2,4	8,5	85,5	0,1
Z	3,2	2,3	8,6	85,8	0,2

Komentarz

Bezpośredni zwrot do odbiorców, spośród podanych cytatów, poprawnie wybrało ponad 85% uczniów, najczęściej w województwie lubuskim. Prawdopodobnie wykorzystanie w odpowiedzi C. cytatu w formie zdania pytającego spowodowało, że ta odpowiedź stała się atrakcyjna dla prawie 9% szóstoklasistów przystępujących do sprawdzianu.

9. Epitety w wierszu służą między innymi opisaniu

- A. przyrody i jej bogactwa.
- B. instrumentów muzycznych.
- C. pory dnia i zjawisk pogody.
- D. osób wędrujących po lesie.

Obszar standardów	<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność	odczytuje tekst literacki
Sprawdzana czynność	określa funkcję epitetów

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	74,4	17,6	5,2	2,6	0,2
W	74,2	16,9	5,6	3,1	0,2
Z	75,0	16,3	5,6	2,8	0,3

Komentarz

Określenie funkcji epitetów jest dla uczniów umiejętnością nieco trudniejszą niż wskazanie przykładów tego typu określeń, ale stosunkowo łatwą, o czym świadczy wartość współczynnika łatwości. Najlepiej z rozwiązaniem tego zadania poradzili sobie uczniowie w województwie zachodniopomorskim. Dla około 17% atrakcyjna okazała się odpowiedź B.

10. Które wyrazy świadczą o tym, że obraz przedstawiony w wierszu jest dynamiczny?

- A. uderzają, strąca
- B. borowiki, struny
- C. gąszcze, dzwonki
- D. zbudzone, pachnące

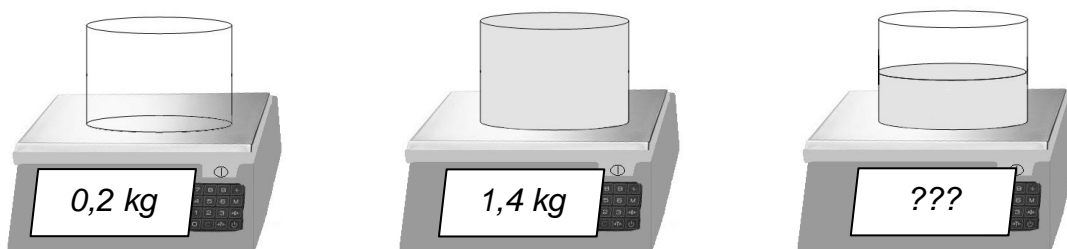
Obszar standardów	<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność	odczytuje tekst literacki
Sprawdzana czynność	rozpoznaje cechy charakterystyczne tekstu

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	83,4	3,8	5,3	7,3	0,2
W	82,3	3,7	5,7	8,1	0,2
Z	81,3	4,1	5,7	8,7	0,3

Komentarz

Wskazanie czasowników jako wyrazów świadczących o dynamizmie przedstawionego obrazu było dla uczniów umiejętnością łatwą, ponieważ zadanie rozwiązało ponad 80% piszących. Niespełna 10% dostrzegło cechy dynamiczne w przypominających czasowniki imiesłowach, których właściwości (sposób tworzenia, podział, funkcje) uczniowie poznają dopiero w gimnazjum.

Rysunek do zadania 11.

11. Na rysunku przedstawiono wskazania wagi po umieszczeniu na niej pustego pojemnika oraz tego samego pojemnika napełnionego po brzegi mąką. Jakie będzie wskazanie wagi, kiedy znajdzie się na niej ten sam pojemnik, z którego odsypano połowę ilości mąki?

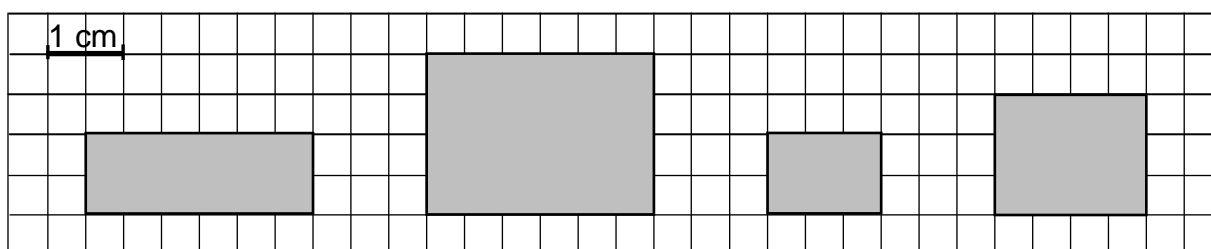
- A. 0,9 kg B. 0,8 kg C. 0,7 kg D. 0,6 kg

Obszar standardów	<i>Rozumowanie</i>
Sprawdzana umiejętność	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb
Sprawdzana czynność	wyznacza wskazanie wagi zgodnie z warunkami zadania

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	11,5	26,0	42,1	20,2	0,2
W	11,1	25,7	42,4	20,6	0,2
Z	10,7	26,5	41,8	20,7	0,2

Komentarz
Sytuację opisaną w treści zadania przedstawiono na rysunkach. Należało uważnie przeczytać treść polecenia i przeanalizować sytuacje przedstawione na rysunkach, a następnie, wykorzystując podane informacje, wykonać proste obliczenia. Ponad 70% szóstoklasistów nie poradziło sobie z tym problemem. W zadaniu tym trudnością było dla uczniów poprawne uwzględnienie masy pustego pojemnika.

12. Na którym rysunku prostokąt o bokach 2 cm i 3 cm przedstawiono w skali 1 : 2?

- A. B. C. D.

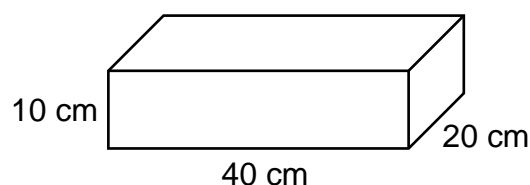
Obszar standardów	<i>Rozumowanie</i>
Sprawdzana umiejętność	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur
Sprawdzana czynność	wybiera rysunek przedstawiający figurę w podanej skali

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	4,9	20,8	66,8	7,2	0,2
W	4,4	21,6	66,4	7,2	0,3
Z	4,7	22,1	65,2	7,6	0,3
Komentarz					
Wybranie rysunku, na którym prostokąt przedstawiono w skali 1:2, było dla szóstoklasistów czynnością umiarkowanie trudną. Co piąty uczeń wskazał rysunek w naturalnych wymiarach, w skali 1:1. Pozostali nie potrafili wykorzystać miarki, jaką stanowił narysowany odcinek o długości 1 cm.					

13. Jaka jest łączna długość wszystkich krawędzi prostopadłościanu o wymiarach podanych na rysunku obok?

- A. 280 cm
- B. 210 cm
- C. 140 cm
- D. 70 cm

Rysunek do zadania 13.

Obszar standardów	<i>Wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>
Sprawdzana umiejętność	wykorzystuje w sytuacji praktycznej własności liczb i stosuje je do rozwiązania problemu
Sprawdzana czynność	oblicza łączną długość krawędzi prostopadłościanu

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	68,3	7,1	12,1	12,1	0,4
W	68,9	6,6	12,0	12,2	0,4
Z	67,5	6,6	12,8	12,8	0,2
Komentarz					
Obliczenie łącznej długości krawędzi prostopadłościanu okazało się dla uczniów umiejętnością umiarkowanie trudną. Najmniej problemów z rozwiązaniem tego zadania mieli uczniowie w województwie wielkopolskim. Ponad 12% szóstoklasistów wskazało odpowiedź D., uwzględniając w obliczeniach tylko krawędzie wymiarowane na rysunku. Porównywalny odsetek uczniów uwzględnił w obliczeniach tylko połowę krawędzi (odp. C.).					

14. Alicja przygotowała napój z 1 litra wody i 0,1 litra soku. Następnie wlewała do szklanek porcje po 0,15 litra tego napoju. Ile najwięcej takich porcji napoju mogła przygotować?

- A. 8
- B. 7
- C. 6
- D. 5

Obszar standardów	<i>Wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>
Sprawdzana umiejętność	wykonuje obliczenia dotyczące objętości
Sprawdzana czynność	oblicza największą wielokrotność ułamka dziesiętnego, spełniającą warunki zadania

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	7,7	50,4	30,3	10,7	0,8
W	7,8	49,4	31,1	10,9	0,8
Z	7,6	48,1	32,3	11,0	0,8
Komentarz					
W większości trudne dla uczniów okazało się rozwiązanie zadania 14. Poprawnej odpowiedzi udzieliła niespełna połowa populacji piszących, tylko w województwie lubuskim więcej niż co drugi uczeń poprawnie obliczył największą wielokrotność ułamka dziesiątego, spełniającą warunki zadania. Co trzeci jako poprawną wskazał odpowiedź C. Spośród zadań zamkniętych, w tym (oraz w 16.) zadaniu odnotowano najwyższą frakcję opuszczeń.					

15. Piotr wyszedł z domu o godzinie 17:35, a wrócił 15 minut po dziewiętnastej. Ile minut był poza domem?

- A. 40 B. 85 C. 100 D. 140

Obszar standardów	<i>Wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>
Sprawdzana umiejętność	wykonuje obliczenia dotyczące czasu
Sprawdzana czynność	oblicza czas trwania zdarzenia

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	2,4	8,3	67,9	21,2	0,3
W	2,6	8,4	66,7	22,0	0,2
Z	2,8	8,8	67,2	21,0	0,2
Komentarz					
Obliczenie upływu czasu między wyjściem a powrotem do domu oraz „przełożenie” godziny zapisanej słownie na liczbę okazało się umiejętnością umiarkowanie trudną dla uczniów. Największa liczba uczniów rozwiązała to zadanie w województwie lubuskim. Co piąty szóstoklasista wskazał odpowiedź D., wynikającą z braku umiejętności wykonywania odejmowania liczb w obliczeniach czasowych.					

16. Prostokątna kartka papieru samoprzylepnego ma wymiary 21 cm na 30 cm. Ile najwięcej prostokątnych naklejek o wymiarach 5 cm na 7 cm można wyciąć z tej kartki?

- A. 8 B. 9 C. 16 D. 18

Obszar standardów	<i>Wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>
Sprawdzana umiejętność	wykorzystuje w sytuacji praktycznej własności liczb i stosuje je do rozwiązania problemu
Sprawdzana czynność	oblicza, ile razy jedna wielkość mieści się w drugiej

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	21,9	22,7	14,9	39,8	0,7
W	22,6	22,2	14,7	39,7	0,8
Z	23,9	23,2	15,1	36,8	0,9
Komentarz					
Zadanie 16. okazało się najtrudniejsze spośród zadań sprawdzających opanowanie umiejętności z obszaru <i>wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i> . Poprawną odpowiedź wskazało niespełna 40% szóstoklasistów, czyli mniej niż co drugi uczeń potrafił obliczyć, ile mniejszych karteczek można uzyskać po podzieleniu jednej dużej kartki. Oprócz zadania 14., w tym również odnotowano wysoką frakcję opuszczeń.					

Informacje do zadań od 17. do 20.

Na szczyt góry (1377 m n.p.m.) można wjechać kolejką linową. Stacja kolejki znajduje się na wysokości 820 m n.p.m. Kolejka jest czynna od 8:30 do 17:00. Bilet dwuprzejazdowy obejmuje wjazd na szczyt i zjazd do stacji. Bilet ulgowy przysługuje młodzieży do lat 16. Dzieci do lat 7 przewożone są bezpłatnie.

Bilet	Od poniedziałku do piątku		W soboty i niedziele	
	normalny	ulgowy	normalny	ulgowy
jednoprzejazdowy	22 zł	17 zł	21 zł	16 zł
dwuprzejazdowy	27 zł	23 zł	24 zł	18 zł
przewodnicki*	5 zł			

*bilet dla przewodników górskich (jedno- lub dwuprzejazdowy)

17. Ile godzin dziennie czynna jest kolejka linowa?

A. 9,5

B. 8,7

C. 8,5

D. 8,3

Obszar standardów	<i>Korzystanie z informacji</i>
Sprawdzana umiejętność	posługuje się źródłem informacji
Sprawdzana czynność	wykorzystuje informacje z tekstu

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	16,8	4,1	61,1	17,7	0,2
W	17,8	4,0	60,7	17,4	0,1
Z	17,0	3,5	60,4	18,8	0,3
Komentarz					
Niewiele ponad 60% uczniów potrafiło z tekstu źródłowego wybrać informację: <i>Kolejka jest czynna od 8:30 do 17:00</i> i na tej podstawie określić, ile godzin dziennie jest czynna kolejka linowa. Wykonywanie obliczeń czasowych sprawiło trudność prawie 40% szóstoklasistów, o czym świadczą przede wszystkim wybory odpowiedzi A. i D.					

18. Jaką różnicę wysokości pokonuje kolejka w drodze ze stacji na szczyt góry?

A. 557 m

B. 820 m

C. 1377 m

D. 2197 m

Obszar standardów	<i>Korzystanie z informacji</i>
Sprawdzana umiejętność	posługuje się źródłem informacji
Sprawdzana czynność	wykorzystuje informacje z tekstu

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	82,5	6,5	6,5	4,2	0,3
W	83,2	6,1	6,7	3,6	0,4
Z	81,5	6,7	7,7	3,7	0,5

Komentarz

Odczytanie informacji z tekstu źródłowego oraz obliczenie różnicy wysokości, jaką pokonuje kolejka linowa w drodze na szczyt góry, okazało się dla uczniów umiejętnością łatwą. Wybory pozostałych odpowiedzi świadczą o nieuważnym odczytaniu polecenia i uwzględnieniu jednej z zamieszczonych danych lub o wykonaniu sumowania zamiast odejmowania.

19. Dwaj dwudziestolatkowie chcą w środę wjechać kolejką na szczyt góry, a powrotną drogę pokonać pieszo, schodząc szlakiem turystycznym. Ile zapłacą łącznie za bilety na przejazd kolejką?

A. 54 zł

B. 44 zł

C. 27 zł

D. 22 zł

Obszar standardów	<i>Korzystanie z informacji</i>
Sprawdzana umiejętność	posługuje się źródłem informacji
Sprawdzana czynność	wykorzystuje informacje z dwóch różnych źródeł (tekstu i cennika)

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	5,8	82,5	5,0	6,4	0,3
W	4,5	83,8	4,8	6,5	0,2
Z	5,1	82,8	5,3	6,5	0,4

Komentarz

W bieżącym roku wykorzystanie do rozwiązania zadania informacji z dwóch źródeł okazało się także umiejętnością łatwą. Na podstawie tekstu wstępnego należało wywnioskować, że dwudziestolatkowie nie mogą kupić biletów ulgowych, a następnie z zamieszczonego w tabeli cennika odczytać cenę jednorozjazdowego biletu normalnego i, chcąc udzielić odpowiedzi, tę wartość pomnożyć przez 2.

20. Magda ma 13 lat, a jej siostra Ania jest o osiem lat młodsza. Ich tata jest przewodnikiem górskim. W sobotę wjechali w trójkę kolejką na szczyt, a potem z niego zjechali. Ile zapłacili łącznie za bilety na przejazd kolejką?

A. 46 zł

B. 41 zł

C. 28 zł

D. 23 zł

Obszar standardów	<i>Korzystanie z informacji</i>
Sprawdzana umiejętność	posługuje się źródłem informacji
Sprawdzana czynność	wykorzystuje informacje z dwóch różnych źródeł (tekstu i cennika)

Wybieralność odpowiedzi w %					
Odpowiedź	A.	B.	C.	D.	PZ i FO
L	13,5	18,4	21,4	46,2	0,5
W	13,3	18,6	21,4	46,2	0,5
Z	13,7	18,5	21,1	46,1	0,6

Komentarz

Wykonanie ostatniego zadania zamkniętego okazało się dla uczniów trudne. To zadanie uzyskało najniższą wartość współczynnika łatwości spośród zadań, za pomocą których sprawdzano opanowanie umiejętności z obszaru *korzystanie z informacji*. Trudność sprawiło uczniom uwzględnienie informacji z obu tekstów i polecenia.

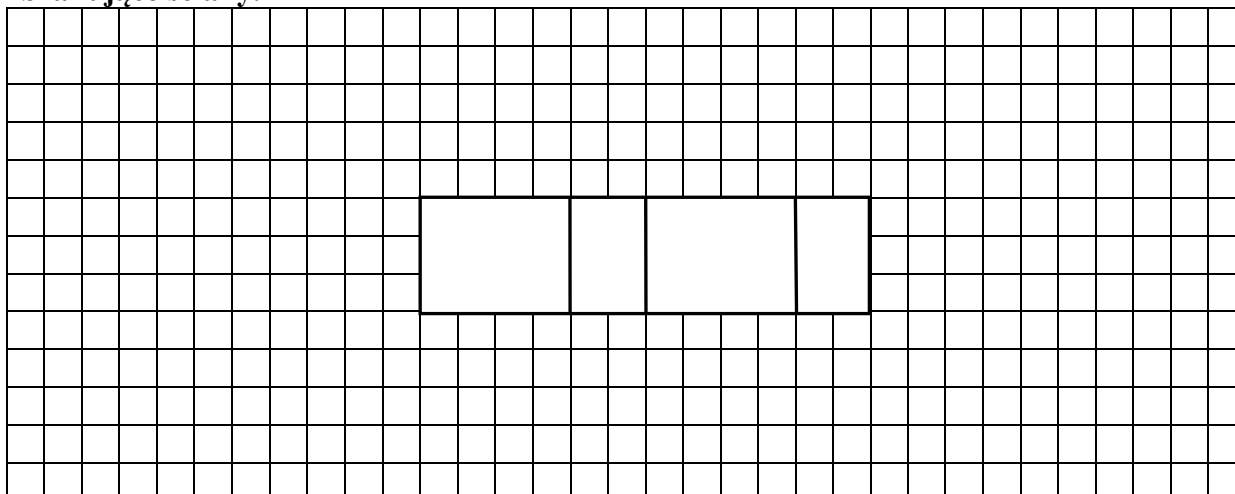
Co piąty uczeń uwzględnił w obliczeniach cenę podwójnego biletu przewodnickiego, czyli nie zwrócił uwagi na informację podaną w przypisie do cennika.

Zadania otwarte z matematyki sprawdzały umiejętności z zakresu dwóch obszarów standardów egzaminacyjnych:

- rozumowanie – zadanie 22. i 24,
- wykorzystywanie wiedzy w praktyce – zadanie 21. i 23.

Zadanie 21.

Rysunek przedstawia fragment siatki prostopadłościanu. Uzupełnij siatkę – dorysuj brakujące ściany.

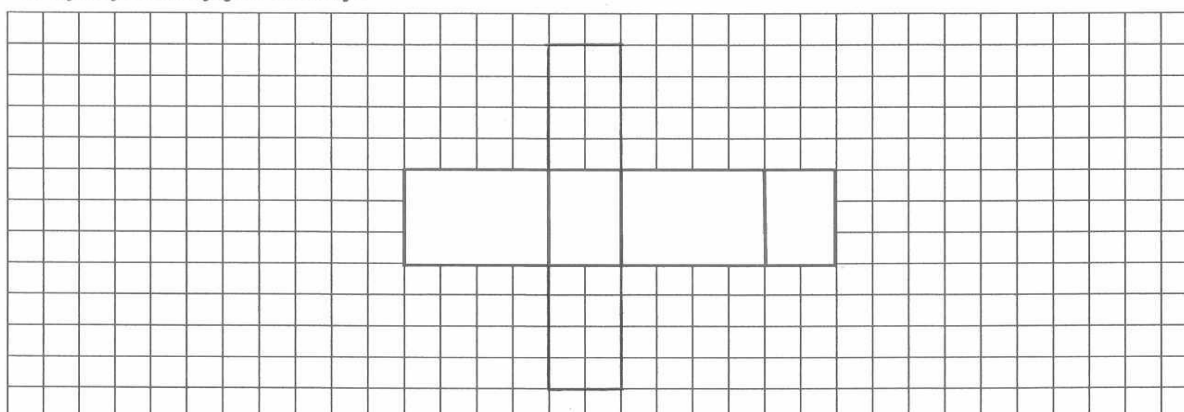
W poniżej zamieszczonej tabeli zaprezentowano kartotekę umiejętności i czynności ocenianych w zadaniu 21.

Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
<i>Wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>	wykorzystywanie w sytuacjach praktycznych własności figur i stosowanie ich do rozwiązania problemu	dorysowanie brakujących ścian siatki prostopadłościanu

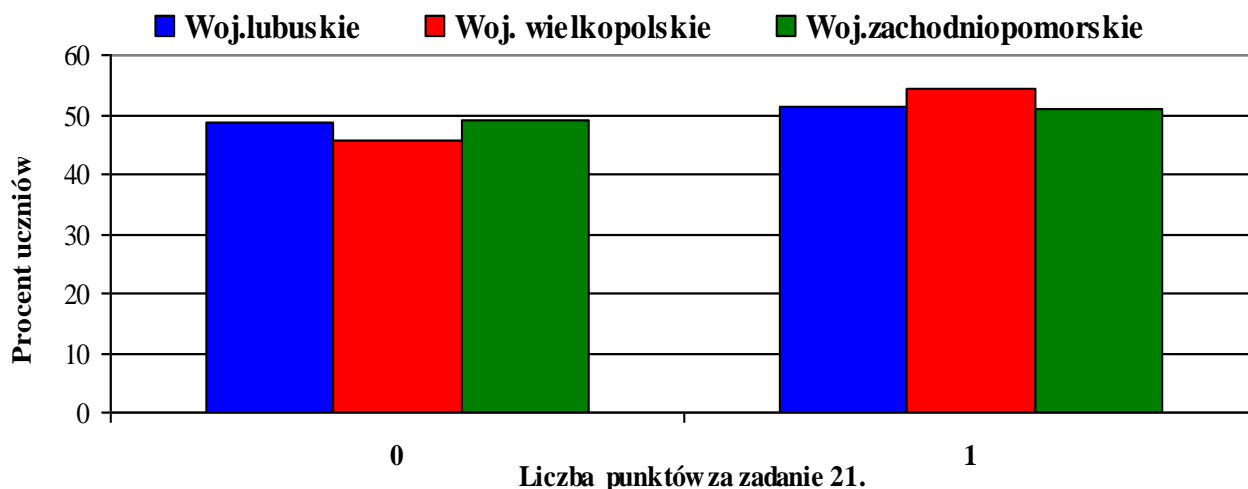
Przed uzupełnieniem siatki uczeń powinien, na podstawie wymiarów narysowanych czterech ścian prostopadłościanu, ustalić wymiary brakujących dwóch ścian (przykład 1.).

Przykład 1. (przykładowa realizacja)

21. Rysunek przedstawia fragment siatki prostopadłościanu. Uzupełnij siatkę – dorysuj brakujące ściany.

Rozkład wyników punktowych, uzyskanych za rozwiązanie zadania 21. w poszczególnych województwach zaprezentowano na poniższym wykresie.

Z rozkładu możemy odczytać, że zadanie 21. podzieliło szóstoklasistów na dwie prawie równoliczne grupy: tych którzy nie potrafili uzupełnić rysunku i tych, którzy poprawnie rozwiązali to zadanie, czyli dorysowali dwie brakujące ściany prostopadłościanu o danych wymiarach.

W tabeli poniżej przedstawiono współczynnik łatwości zadania dla uczniów w poszczególnych województwach.

Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
	0,51	0,54	0,51

Zadanie było dla zdających umiarkowanie trudne. Z rysowaniem siatek najlepiej poradzili sobie uczniowie w województwie wielkopolskim.

Liczbę oraz odsetek szóstoklasistów, którzy w województwach nie podjęli próby rozwiązania zadania 21., zestawiono w poniżej zamieszczonej tabeli.

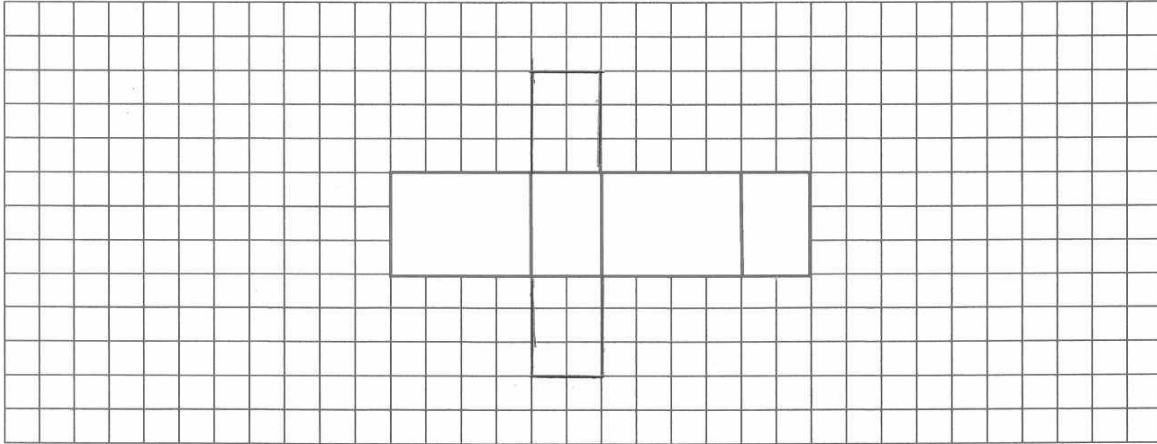
W Okręgu 4% (2 200) uczniów nie podjęło próby rozwiązania zadania 21.; w województwie		
lubuskim – około 260 uczniów.	wielkopolskim – około 1300 uczniów.	zachodniopomorskim – około 640 uczniów.

Uczniowie chętnie podejmowali próbę narysowania brakujących ścian siatki – ok. 3%, czyli około 2000 szóstoklasistów w Okręgu opuściło to zadanie.

Około 90 % uczniów, którzy podjęli próbę rozwiązania zadania, wiedziało, że należy dorysować dwie brakujące ściany, ale nie potrafili właściwie dobrać ich wymiarów (przykład 2.). Nieliczni uczniowie dorysowywali jedną (przykład 3.), trzy, a nawet cztery ściany (przykład 4.). Te rysunki świadczą o tym, że uczniowie nie sklejali modeli z wcześniej narysowanych siatek, gdyż nie wykształcono u nich wyobraźni przestrzennej.

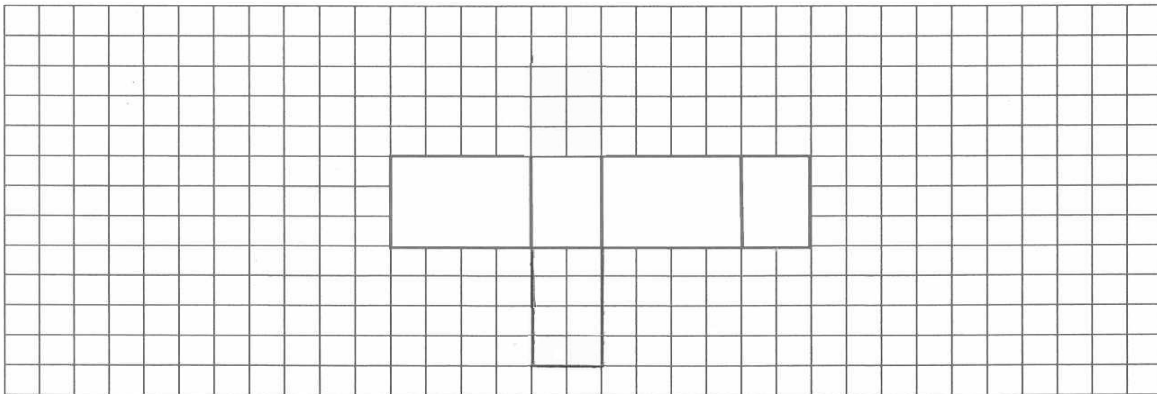
Przykład 2.

21. Rysunek przedstawia fragment siatki prostopadłościanu. Uzupełnij siatkę – dorysuj brakujące ściany.

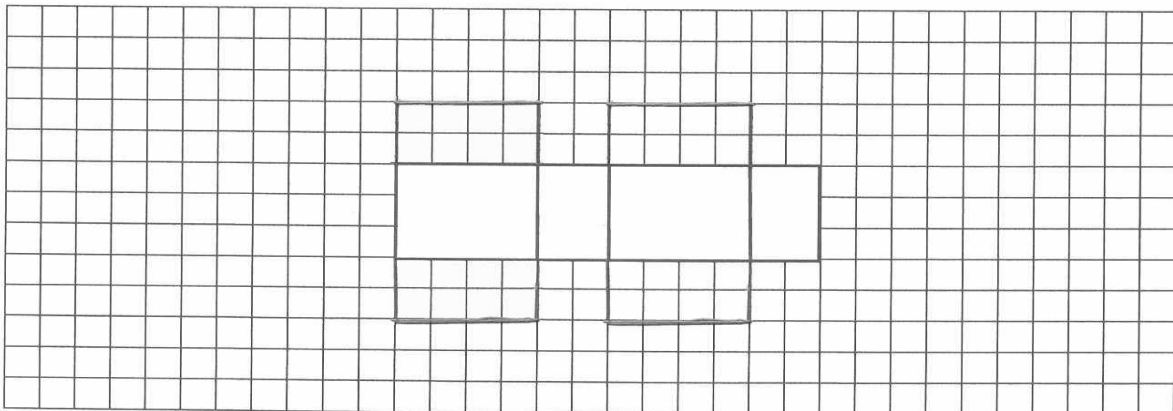
Przykład 3.

21. Rysunek przedstawia fragment siatki prostopadłościanu. Uzupełnij siatkę – dorysuj brakujące ściany.

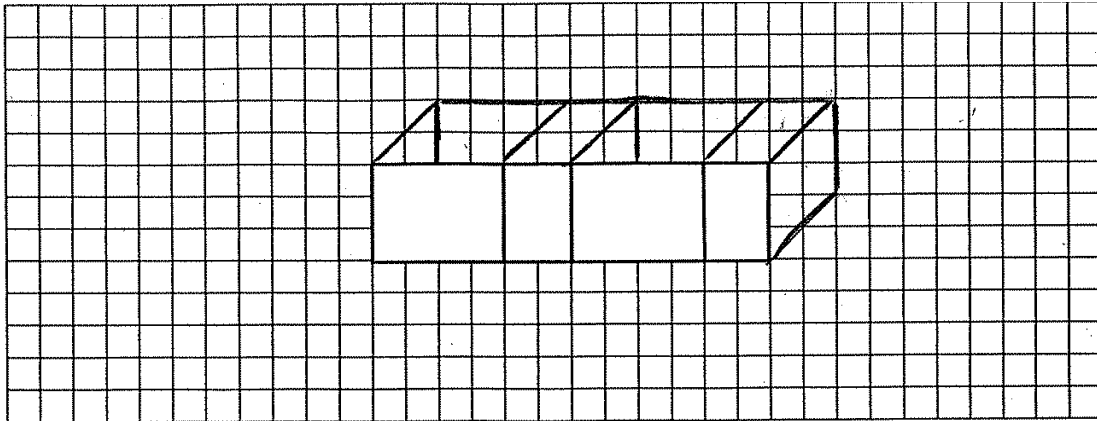
Przykład 4.

21. Rysunek przedstawia fragment siatki prostopadłościanu. Uzupełnij siatkę – dorysuj brakujące ściany.

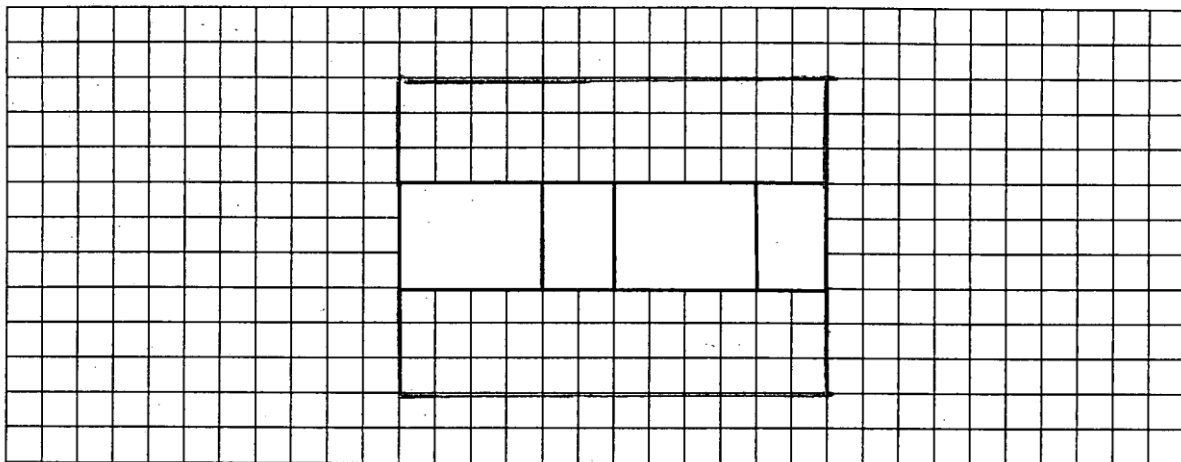
Zdarzały się także prace, w których uczniowie nie wiedzieli, co to jest siatka bryły i wykorzystując część narysowanych krawędzi, rysowali model prostopadłościanu (przykład 5.) albo wykonywali rysunki takie jak w przykładach 6. czy 7., które nawet trudno skomentować.

Przykład 5.

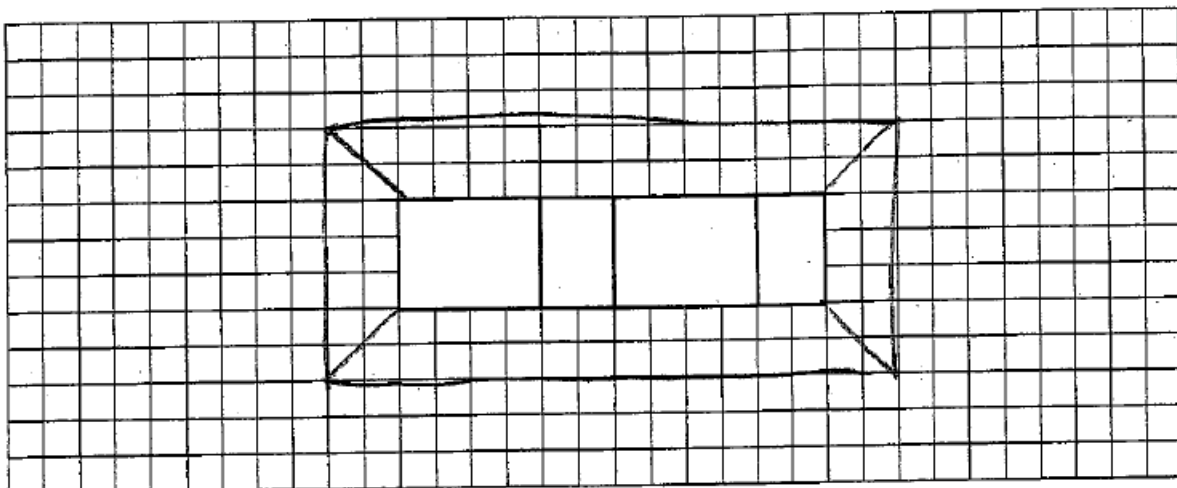

Przykład 6.

21. Rysunek przedstawia fragment siatki prostopadłościanu. Uzupełnij siatkę – dorysuj brakujące ściany.

Przykład 7.

Znajomość własności prostopadłościanu jest ważną umiejętnością, a rysowanie siatek brył to ćwiczenie kształtujące wyobraźnię przestrzenną i przygotowujące uczniów do kolejnych etapów edukacyjnych.

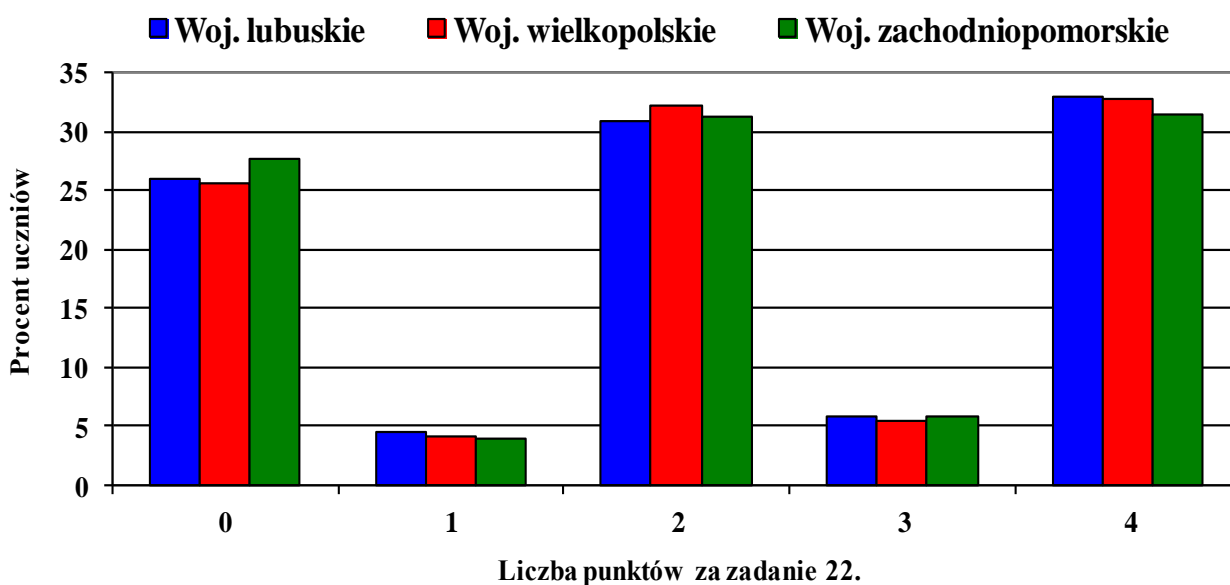
Zadanie 22.

W restauracji jest 6 stolików dwuosobowych i o 4 więcej stolików czterosobowych. Stolików ośmioosobowych jest 2 razy mniej niż dwuosobowych i czterosobowych łącznie. Ile jest wszystkich miejsc przy stolikach w tej restauracji?

W poniżej zamieszczonej tabeli zaprezentowano kartotekę umiejętności i czynności ocenianych w zadaniu 22.

Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
<i>Rozumowanie</i>	ustala sposób rozwiązania zadania oraz prezentacji tego rozwiązania	oblicza liczbę miejsc, stosując porównywanie ilorazowe i różnicowe

Rozkład wyników punktowych, uzyskanych za rozwiązanie zadania 22. w poszczególnych województwach zaprezentowano na poniższym wykresie.

Ponad 25% szóstoklasistów za to zadanie otrzymało 0 punktów. Największy odsetek niepowodzeń wystąpił w województwie zachodniopomorskim. Około 30% uczniów poprawnie rozwiązało zadanie, uzyskując 4 punkty i także zbliżona liczba piszących uzyskała 2 punkty.

W tabeli poniżej przedstawiono współczynnik łatwości zadania 22. dla uczniów w poszczególnych województwach. Uczniowie każdego województwa uzyskali za to zadanie połowę punktów możliwych do uzyskania – zadanie dla uczniów było umiarkowanie trudne.

Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
	0,54	0,54	0,52

Prawie 1600 uczniów w Okręgu opuściło to zadanie. Liczbę oraz odsetek szóstoklasistów, którzy w województwach nie podjęli próby rozwiązania zadania, przedstawiono w poniższej tabeli.

W Okręgu 1 590 (3%) uczniów nie podjęło próby rozwiązania zadania 22.; w województwie		
lubuskim – 270 uczniów.	wielkopolskim – 890 uczniów.	zachodniopomorskim – 430 uczniów.

Na podstawie informacji o liczbie stolików trzech rodzajów (dwo-, cztero- i ośmioosobowych) należało wyznaczyć liczbę miejsc przy wszystkich stolikach. Uczniowie wybierali różne strategie prowadzące do rozwiązania tego problemu. Na uwagę zasługują realizacje rysunkowe, w których uczniowie wykazali się dużą pomysłowością – ciekawie i w pełni poprawnie rozwiązyali zadanie (przykład 1., 2. i 3.).

Przykład 1.

Zapisz wszystkie obliczenia.

The student's solution is written on a grid. At the top, it says "Zapisz wszystkie obliczenia." Below this, there are three rows of hand-drawn diagrams representing tables. The first row shows 6 circles, each with two short lines above it, representing 2-person tables. The second row shows 10 circles, each with four short lines above it, representing 4-person tables. The third row shows 8 circles, each with eight short lines above it, representing 8-person tables. Below the diagrams, the student has written the following calculations:

2 osobowe miejsce = 12 $40 + 12 + 64 = 116$

4 osobowe miejsce = 40 $\begin{array}{r} 40 \\ + 12 \\ \hline 52 \end{array}$

8 osobowe miejsce = 64 $\begin{array}{r} 40 \\ + 12 \\ + 64 \\ \hline 116 \end{array}$

Odpowiedź: Wszystkich miejsc jest 116.

Przykład 2.

Zapisz wszystkie obliczenia.

2 osobow
12 miejsc na 2 osob
na miejsce na 7 os
6h miejsce na 8 osobow

5 osobowe

6 * 2 = 12
16 * 7 = 112

126

4p

Odpowiedź: ~~Przy wszystkich stolikach jest~~
Przy wszystkich stolikach w tej restauracji jest
116 miejsc.

Strona 8 z 11

Przykład 3.

Zapisz wszystkie obliczenia.

2 osobny
2 osobny
4 osobny
4 osobny
4 osobny
4 osobny
4 osobny
4 osobny
4 osobny
4 osobny
4 osobny
4 osobny

8 osob
8 osob
8 osob
8 osob
8 osob
8 osob
8 osob
8 osob
8 osob
8 osob

48
80

128

Odpowiedź: W tej restauracji jest 126 miejsc.

Uczniowie, rozwiązując to zadanie, najczęściej zaczynali od obliczenia liczby stolików czteroosobowych, stosując porównanie różnicowe oraz ośmioosobowych, stosując porównanie ilorazowe i dalej wyznaczali liczbę miejsc przy stolikach każdego rodzaju oraz łącznie w restauracji (przykład 4.).

Przykład 4.

Zapisz wszystkie obliczenia.

$6 + 4 = 10$									
6	2-osobowych	=	16					12	miejsc
10	4-osobowych	=	24					40	miejsc
8	8-osobowych	=						+ 64	miejsc
								126	miejsc

Odpowiedź: Jest 126 miejsc w tej restauracji.

Około 20% uczniów poprawnie wykonało etap polegający na obliczeniu liczby stolików czteroosobowych oraz ośmioosobowych i na tym poprzestali (przykład 5.). Prawdopodobnie nieuważnie przeczytali treść zadania i pomylili liczbę stolików z liczbą miejsc przy stolikach, stąd tak duży odsetek uczniów, którzy otrzymali 2 punkty za to zadanie.

Przykład 5.

Zapisz wszystkie obliczenia.

6-2os.	10-4os.	8-8os
$6 + 4 = 10$		
$6 + 10 = 16 : 2 = 8$		
$6 + 10 + 8 = 24$		

Odpowiedź: Przy wszystkich stolikach są 24 miejsca.

Podczas wykonywanych obliczeń uczniowie posługiwali się liczbami naturalnymi jedno – lub dwucyfrowymi, stąd błędy rachunkowe pojawiały się rzadko (u 5% uczniów) i występowały najczęściej w dodawaniu (przykład 6.).

Przykład 6.

22. W restauracji jest 6 stolików dwuosobowych i o 4 więcej stolików czterosobowych. Stolików ośmioosobowych jest 2 razy mniej niż dwuosobowych i czterosobowych łącznie. Ile jest wszystkich miejsc przy stolikach w tej restauracji?

Zapisz wszystkie obliczenia.

$6 + 4 = 10$	$10 + 6 = 16$	
$10 \cdot 2 = 20$		$\begin{array}{r} 64 \\ 40 \\ + 12 \\ \hline 126 \end{array}$
$6 \cdot 2 = 12$		
$10 \cdot 4 = 40$		
$10 \cdot 2 = 20$		
$16 : 2 = 8$		
$8 \cdot 8 = 64$		

Odpowiedź: W tej restauracji jest łącznie 126 miejsc

Z analizy rozwiązań zadania 22. wynika, że wielu uczniów nie potrafi porównywać różnicowo i ilorazowo liczb naturalnych (mylą te pojęcia), a także nieuważnie czytają i analizują treść zadań – w tym przypadku mylili stoliki z miejscami przy stolikach (przykład 7).

Przykład 7.

Zapisz wszystkie obliczenia.

$5 \cdot 2 = 12$	- miejsca w stolikach 2-osobowych
$5 \cdot 4 = 24$	- stoliki 4 osobowe
$24 \cdot 4 = 96$	- miejsca w stolikach 4 osobowych
////	
$36 : 2 = 18$	
$18 \cdot 8 = 64$	- liczba miejsc w stolikach 8-osobowych
$12 + 96 + 64 = 172$	

Odpowiedź: Jest 172 miejsc w tej restauracji.

Zadanie 23.

Andrzej dostał od mamy 15 zł na zakupy. Kupił 6 bułek po 0,45 zł za sztukę i 2 kostki margaryny po 1,78 zł za kostkę. Za resztę pieniędzy kupił jogurty owocowe po 1,80 zł każdy. Ile najwięcej jogurtów mógł kupić Andrzej?

W poniżej zamieszczonej tabeli zaprezentowano kartotekę umiejętności i czynności ocenianych w zadaniu 23.

Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
Wykorzystanie wiedzy w praktyce	wykonuje obliczenia dotyczące pieniędzy	wyznacza liczbę produktów, które można kupić za określoną kwotę

Poprawne rozwiązanie zaprezentowano w przykładzie 1. Zadanie dla uczniów było łatwe (tabela poniżej). Najlepszy wynik osiągnęli szóstoklasiści z Wielkopolski - otrzymali 71% punktów możliwych do uzyskania. Rozwiązanie tego zadania nieco trudniejsze okazało się dla pozostałych uczniów w naszym Okręgu.

Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
	0,70	0,71	0,68

Przykład 1.

Zapisz wszystkie obliczenia.

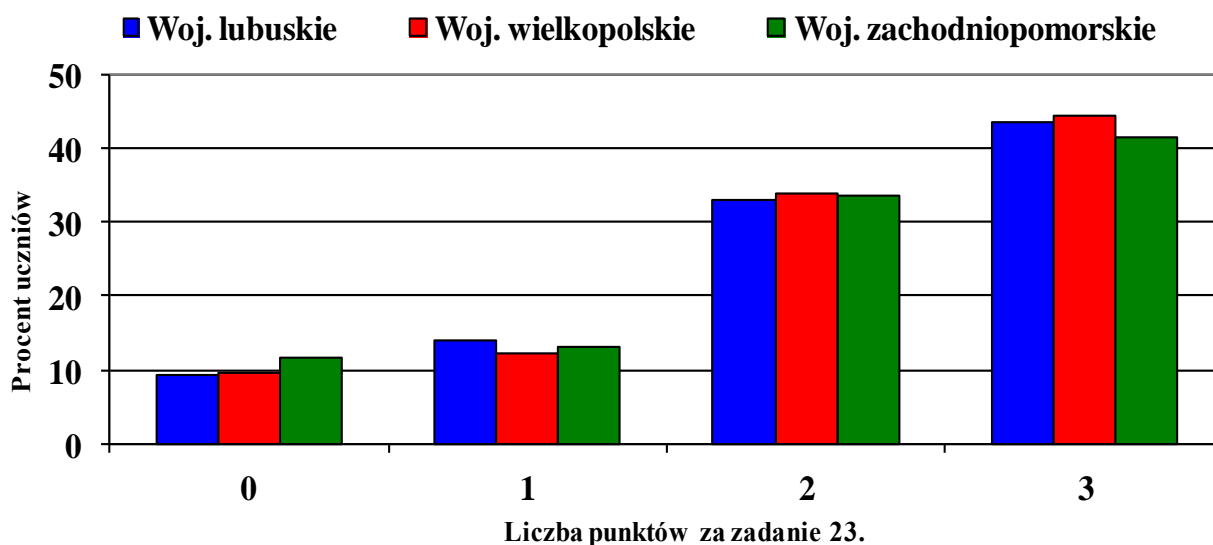
I	$6 \cdot 0,45 = 2,70$		$0,45$	$1,78$
II	$2 \cdot 1,78 = 3,56$	$2,70 + 3,56 = 6,26$	$\begin{array}{r} 0,45 \\ + 6 \\ \hline 2,70 \end{array}$	$\begin{array}{r} 1,78 \\ - 2 \\ \hline 3,56 \end{array}$
III	$15 - 6,26 = 8,74$		$\begin{array}{r} 1 \\ 2,70 \\ + 3,56 \\ \hline 6,26 \end{array}$	
IV	$8,74 : 1,80$			
	$\begin{array}{r} 8,74 : 1,80 \\ - 7,20 \\ \hline 1540 \dots \end{array}$			

Odpowiedź: ...Andrzej... mógł... kupić... najwięcej... 4... jogurty.....

W trzech województwach Okręgu poznańskiego 1400 uczniów nie podjęło próby rozwiązania zadania 23., co stanowi około 2,5% zdających. Spośród czterech zadań otwartych z matematyki to zadanie było najrzadziej opuszczane.

W Okręgu 2,5% (1400) uczniów nie podjęło próby rozwiązania zadania 23.; w województwie		
lubuskim – około 200 uczniów.	wielkopolskim – około 820 uczniów.	zachodniopomorskim – około 380 uczniów.

Na poniższym wykresie przedstawiono rozkład wyników punktowych, uzyskanych za rozwiązanie zadania 23. w poszczególnych województwach.

Około 7% szóstoklasistów, którzy podjęli próbę rozwiązania zadania, nie poradziło sobie z problemem przedstawionym w poleceniu i nie potrafili obliczyć nawet, jaką kwotę wydano na zakupy, ale z drugiej strony, ponad 40% szóstoklasistów uzyskało za to zadanie wynik maksymalny, czyli 3 punkty.

Zadanie 23. dotyczyło w swojej treści sytuacji bardzo praktycznej, bliskiej doświadczeniom uczniów. Sprawdzało umiejętności wykonywania obliczeń pieniężnych. Uczniowie mieli w wybrany przez siebie sposób wyznaczyć, ile sztuk jogurtów będzie można kupić za kwotę pieniędzy pozostałą z 15 zł po kupieniu określonej liczby bułek i margaryny. Zatem zasadniczą trudnością w zadaniu było wyznaczenie reszty z zakupów.

80% szóstoklasistów, którzy podjęli próbę rozwiązania zadania, przyjęło strategię taką, jak przedstawiona w przykładzie 1. Dziesięć procent uczniów zastosowało poprawną strategię podczas rozwiązywania zadania, ale popełnili błędy rachunkowe podczas wykonywania działań na ułamkach dziesiętnych (przykład 2.).

Przykład 2.

Zapisz wszystkie obliczenia.

Bułki:	$15zł - (0,4zł \cdot 6) = 15zł - 2,40zł = 12,60zł$	$\begin{array}{r} 15 \\ - 2,40 \\ \hline 12,60 \end{array}$
Margaryna:	$12,60zł - (1,48zł \cdot 2) = 12,60zł - 2,96zł = 9,64zł$	
Jogurty:	$1,80zł \cdot 6 = 10,80zł$	

Odpowiedź: Andzej kupił... 4... jogurty.

Analiza rozwiązań uczniowskich wykazała, że szóstoklasiści najczęściej błędów rachunkowych popełniali, wykonując odejmowanie od kwoty 15 zł - kwotą wydaną na zakupy, czyli 6,26 zł. Nie weryfikowali otrzymanej różnicy - przykład 3. (pomyłka często była widoczna „gołym okiem” i możliwa do znalezienia po oszacowaniu uzyskanego wyniku).

Przykład 3.

Zapisz wszystkie obliczenia.

$6,11 : 1,80 = 6,11 : 18,0$

Budki:		3	Razem =	
$6 \cdot 0,45 = 2,70$ (zł)		45	$2,70 + 3,56 = 6,26$ (zł)	15
		94,0		
Margarzyna:		11		Rozito:
$2 \cdot 1,78 = 3,56$ (zł)		178	$15 - 6,26 = 8,74$	$15 - 6,26 = 8,74$
		356		$8,74$

2
180
3
5,40

3
180
4
7,20

Odpowiedź: Andrzej kupił 3 jogurty.....

Rozwiązując zadanie 23., szóstoklasiści wybierali takie działania, które były dla nich bardziej przyjazne i potrafili je sprawnie wykonać, choć nie były adekwatne do oczekiwanych umiejętności na tym poziomie kształcenia. I tak, mnożenie czy dzielenie ułamków dziesiętnych, często zastępowali wielokrotnym dodawaniem czy odejmowaniem (przykład 4. i 5.).

Przykład 4.

Zapisz wszystkie obliczenia.

4

0,45	Budki	15,00		1,80
2,70		6,26		1,80
1,78	MARGARZYNA	8,74		1,80
1,78				1,80
6,26				9,60

5x

Odpowiedź: ~~Andrzej kupił 4 jogurty.....~~

Odp: Andrzej kupił 4 jogurty.

Przykład 5.

23. Andrzej dostał od mamy 15 zł na zakupy. Kupił 6 butek po 0,45 zł za sztukę i 2 kostki margaryny po 1,78 zł za kostkę. Za resztę pieniędzy kupił jogurty owocowe po 1,80 zł każdy. Ile najwięcej jogurtów mógł kupić Andrzej?

Zapisz wszystkie obliczenia.

$$\begin{array}{r}
 23 \\
 0,45 \\
 +0,45 \\
 +0,45 \\
 +0,45 \\
 +0,45 \\
 +0,45 \\
 \hline
 21,70
 \end{array}$$

$15 \rightarrow \text{miał}$					$15 - 6,26 = 9,84 \text{ zł}$		
$6 \cdot 0,45 = 2,70 \text{ zł}$					$180 + 1,80 = 3,60$		
$2 \cdot 1,78 = 3,56 \text{ zł}$					$9,84 - 3,60 = 6,26$		
$2,70 + 3,56 = 6,26 \text{ zł}$					$- 1,80 = 1,67 \text{ zł}$		

Odpowiedź: Najwięcej jogurtów może kupić 7.

W wielu pracach zapisy działań były niestaranne i mogło to przyczyniać się do popełniania błędów rachunkowych. Niejednokrotnie chaotyczne zapisy utrudniały egzaminatorom proces sprawdzania i oceniania rozwiązań.

W około 5% prac uczniowie źle przepisali dane z zadania, czyli zmienili liczby zakupionych produktów czy ich ceny jednostkowe.

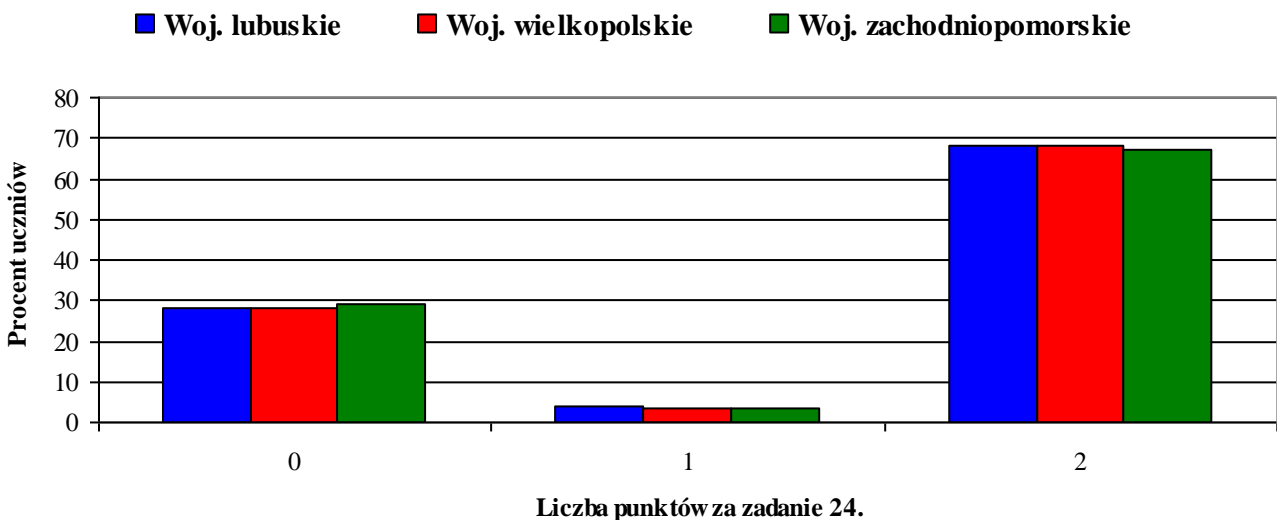
Zadanie 24.

Wiola i Jola poszły na spacer z przystani do latarni morskiej. W ciągu każdych 5 minut pokonywały 300 metrów. Spacer trwał pół godziny. Ile metrów przeszły dziewczynki z przystani do latarni morskiej?

W poniżej zamieszczonej tabeli zaprezentowano kartotekę umiejętności i czynności ocenianych w zadaniu 24.

Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
<i>Rozumowanie</i>	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb	oblicza wielokrotność liczby

Rozkład wyników punktowych, uzyskanych za rozwiązanie zadania 24, w poszczególnych województwach zaprezentowano na poniższym wykresie.

Rozwiązując zadanie, należało obliczyć długość drogi przebytej w ciągu 30 minut (spacer Wioli i Joli), przy założeniu, że dziewczęta pokonywały stały odcinek w określonym czasie. Dla szóstoklasistów z województw lubuskiego i wielkopolskiego zadanie było łatwe, a dla uczniów z województwa zachodniopomorskiego umiarkowanie trudne (tabela poniżej).

Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
		0,70	0,71

W trzech województwach Okręgu poznańskiego 3600 uczniów nie podjęło próby rozwiązania zadania nr 24, co stanowi około 6,5% zdających. Spośród czterech zadań otwartych z matematyki to zadanie było najczęściej opuszczane.

W Okręgu 6,5% (3600) uczniów nie podjęło próby rozwiązania zadania 24.; w województwie		
lubuskim – około 570 uczniów.	wielkopolskim – około 2 000 uczniów.	zachodniopomorskim – około 1 030 uczniów.

Uczniowie, którzy opuścili zadanie, stanowią około 25% spośród tej grupy uczniów, która uzyskała 0 punktów za jego rozwiązanie. Około 2700 uczniów (pozostałe 75%) nie zastosowało poprawnej metody podczas wyznaczania drogi.

Niespełna 4% szóstoklasistów otrzymało 1 punkt, ponieważ przedstawili sposób rozwiązania zadania, ale podczas realizacji popełnili błąd rachunkowy. Około 68% zdających otrzymało maksymalną liczbę, czyli 2 punkty.

Analiza rozwiązań uczniowskich wykazała, że około 60% uczniów, którzy wiedzieli, jak rozwiązać zadanie, najpierw obliczali, ile razy 5 minut mieści się w 30 minutach, a następnie mnożyli tę liczbę przez 300 (przykład 1. i 2.). Była to zatem najczęstsza strategia postępowania, czyli dla uczniów najłatwiejsza. Błędy rachunkowe zdarzały się rzadko i najczęściej polegały na opuszczaniu końcowych zer.

Przykład 1.

$$30 : 5 = 6$$

$$6 \cdot 300 \text{ m} = 1800 \text{ m}$$

Przykład 2.

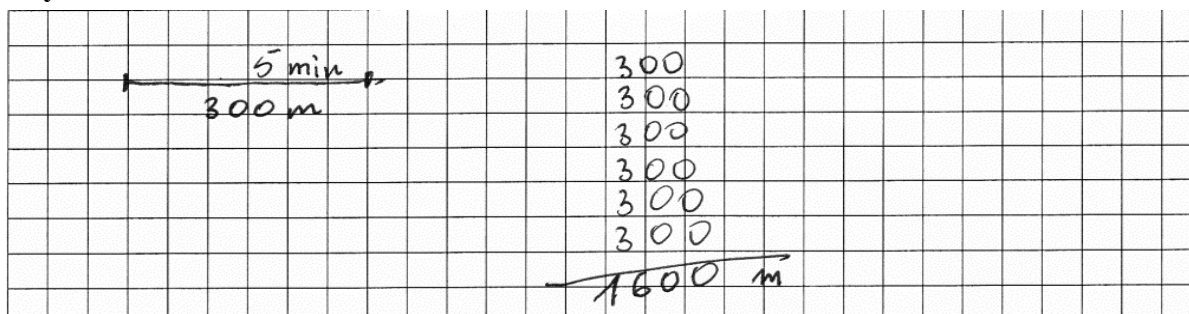
$$5 \text{ min} = 300 \text{ m}$$

$$\cdot 6 \quad \cdot 6$$

$$30 \text{ min} \quad 1800 \text{ m}$$

Około 20% szóstoklasistów obliczało długość spaceru z przystani do latarni morskiej, dodając kolejno pięciominutowe odcinki drogi (przykład 3.).

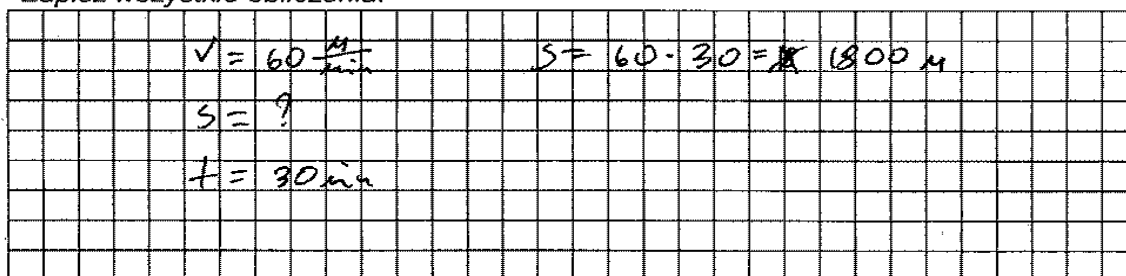
Przykład 3.

Nieliczni uczniowie wykorzystali wzór, który określa zależność drogi od czasu (przy danej prędkości). Wymagało to od ucznia sprawności w zamianie jednostek.

Przykład 4.

Zapisz wszystkie obliczenia.

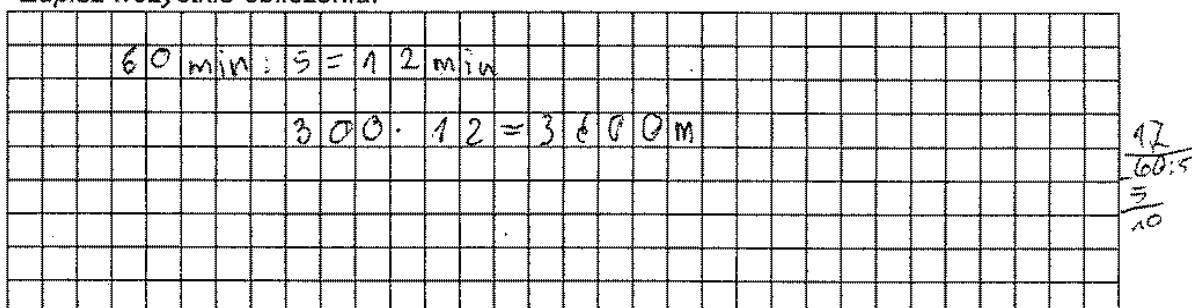

Odpowiedź: ...Przebrnęli... przebrnęli... 1800 m...

Najczęstszym błędem popełnianym przez szóstoklasistów w tym zadaniu było to, że nieuważnie przeczytali treść zadania i obliczali drogę z przystani do latarni i z powrotem (przykład 5.)

Przykład 5.

Zapisz wszystkie obliczenia.

Odpowiedź: ...Przebrnęli... 3600 m z latarni do przystani do latarni morskiej...

Podsumowanie umiejętności matematycznych

1. W tabeli poniżej zestawiono zróżnicowanie wskaźnika łatwości poszczególnych zadań. Wszystkie zadania otwarte (4) sprawdzające umiejętności z matematyki były dla szóstoklasistów w województwie lubuskim i wielkopolskim umiarkowanie trudne lub łatwe, a w województwie zachodniopomorskim umiarkowanie trudne. Zadania zamknięte były dla uczniów umiarkowanie trudne lub trudne. Najmniej zadań o wartościach wskaźnika charakterystycznych dla zadań trudnych było w województwie wielkopolskim.

Zróżnicowanie wskaźnika łatwości poszczególnych zadań (w każdym z trzech województw)

Lubuskie				
Wartości (przedziały) wskaźnika łatwości				
0,00 – 0,19	0,20 – 0,49	0,50 – 0,69	0,70 – 0,89	0,90 – 1,00
Numery zadań				
	11., 14., 16.	12., 13., 15., 21., 22.,	23., 24	
Interpretacja zadań				
bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe
Liczba zadań				
0	3	5	2	0
Wielkopolskie				
Wartości (przedziały) wskaźnika łatwości				
0,00 – 0,19	0,20 – 0,49	0,50 – 0,69	0,70 – 0,89	0,90 – 1,00
Numery zadań				
	11., 16.	12., 13., 14., 15., 21., 22.,	23., 24	
Interpretacja zadań				
bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe
Liczba zadań				
0	2	6	2	0
Zachodniopomorskie				
Wartości (przedziały) wskaźnika łatwości				
0,00 – 0,19	0,20 – 0,49	0,50 – 0,69	0,70 – 0,89	0,90 – 1,00
Numery zadań				
	11., 14., 16.	12., 13., 15., 21., 22., 23., 24		
Interpretacja zadań				
bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe
Liczba zadań				
0	3	7	0	0

2. Szóstoklasiści sprawnie wykonywali działania na liczbach naturalnych, natomiast popełniali więcej błędów w działaniach na ułamkach dziesiętnych.

3. Wielu uczniów nieuważnie przepisywało dane z zadania albo liczby wynikające z własnych obliczeń, wykorzystywane do kolejnych działań (przy poprawnie wykonanych obliczeniach).
4. Zapisy rozwiązań często były nieuporządkowane, zawierały wiele usterek i niejednokrotnie utrudniały egzaminatorom ustalenie poprawności metody rozwiązania zadania.
5. Prawie 70% szóstoklasistów potrafiło wyznaczyć sumę długości krawędzi prostopadłościanu, rozpoznać figurę przedstawioną w podanej skali jak również wyznaczyć czas trwania zdarzeń.
6. Tylko połowa szóstoklasistów potrafiła poprawnie dorysować brakujące ściany prostopadłościanu.
7. Wielu uczniów nie potrafiło zastosować w praktyce porównania różnicowego i/lub ilorazowego, mylili te pojęcia.
8. Najtrudniejsze zadanie w arkuszu sprawdzało umiejętność zastosowania w praktyce obliczeń dotyczących wagi. Zadanie pokazało, że szóstoklasiści nie opanowali praktycznego zastosowania pojęć brutto, netto i tara.

Opracowała
Małgorzata Lembicz – koordynator
sprawdzianu (matematyka)

Zadanie 25.

Podobnie jak podczas sprawdzianu w ubiegłym roku, również w bieżącym zadanie 25. było zadaniem otwartym krótkiej odpowiedzi; posłużyło ono do sprawdzenia poziomu opanowania umiejętności z obszaru *pisanie*. Polecenie brzmiało następująco:

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

.....

Za wykonanie zadania szóstoklasiści mogli uzyskać 2 punkty. Z polecenia uczniowie dowiadywali się, że mają napisać ogłoszenie o organizowanej przez samorząd szkolny zbiórce książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Jeśli szóstoklasiści uważnie przeanalizowali zadanie, to zwrócili przede wszystkim uwagę na to, że w poleceniu określono im formę krótkiej wypowiedzi użytkowej – **ogłoszenie**, co oznacza, iż mieli napisać krótki tekst informująco-nakłaniający, w którym nadawca/organizator informuje odbiorcę o celu czegoś, podając przy tym informacje o terminie i miejscu zdarzenia. Wypowiedź powinna być napisana stylem zwięzłym, precyzyjnym i komunikatywnym.

Każdy piszący miał do wykorzystania informacje z polecenia o przedmiocie (książki i zabawki), celu (na loterię) oraz organizatorze (samorząd szkolny) zbiórki. Jeżeli uczeń dodał informacje o terminie i miejscu zbiórki, mógł uzyskać 1 punkt za spełnienie I kryterium, dotyczącego realizacji treści i formy. W przypadku niezachowania formy ogłoszenia, pominięcia jednej z informacji lub napisania, np. sprawozdania ze zbiórki albo pracy na inny temat, uczniowi przyznawano 0 punktów.

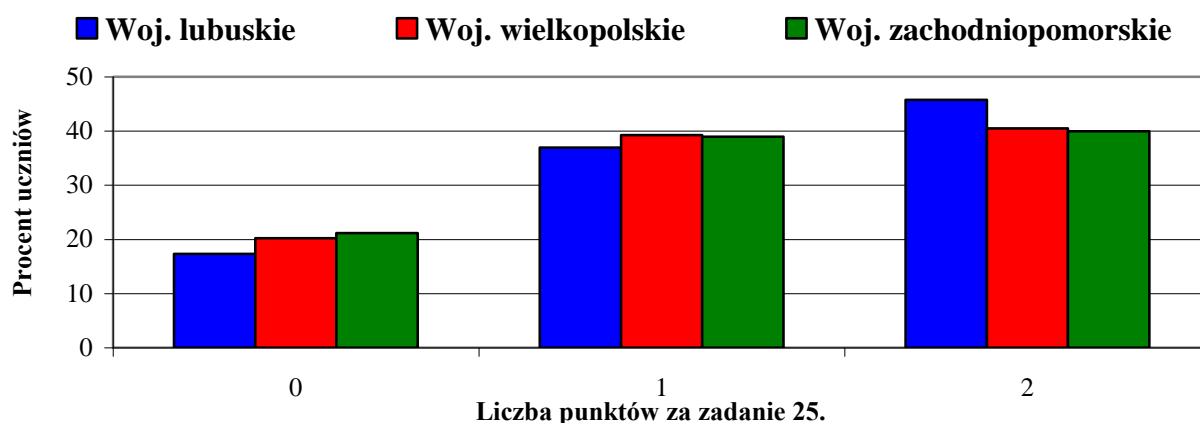
Kolejny punkt za zadanie 25. uczeń mógł uzyskać pod warunkiem, że napisał ogłoszenie poprawnie pod względem ortograficznym. W przypadku popełnienia co najmniej jednego błędu, uczeń nie uzyskiwał punktu za spełnienie II kryterium. Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w nauce, aby uzyskać punkt za spełnienie tego kryterium, musieli się wykazać opanowaniem umiejętności rozpoczynania zdań wielką literą i kończenia ich kropką lub odpowiednio innym znakiem interpunkcyjnym.

W tabeli zamieszczonej poniżej zaprezentowano kartotekę umiejętności i czynności ocenianych w zadaniu 25.

Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
<i>Pisanie</i>	pisanie na temat i zgodnie z celem, posługując się formą ogłoszenia	I. pisanie ogłoszenia na zadany temat
	przestrzeganie norm ortograficznych	II. przestrzeganie norm ortograficznych

Za spełnienie wymagań opisanych w każdym kryterium, jak już wcześniej napisano, uczniowie otrzymywali po jednym punkcie.

Na wykresie przedstawiono, jaki procent uczniów w województwach uzyskał określoną liczbę punktów za wykonanie zadania nr 25.

W każdym z województw położonym na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu najliczniejsza grupa uczniów (około 40%) uzyskała maksymalne 2 punkty. Najkorzystniej na tle trzech województw prezentuje się lubuskie, w którym maksymalną liczbę punktów uzyskało 45,73% szóstoklasistów. W Wielkopolsce 40,49% uczniów uzyskało 2 punkty za rozwiązanie zadania 25., a w Zachodniopomorskiem – 39,95% piszących.

Podobnej wielkości odsetek szóstoklasistów w każdym z województw otrzymał jeden punkt (L – 36,94%; W – 39,27%; Z – 38,92%), natomiast żadnego punktu za rozwiązanie zadania nr 25 nie przyznano w województwie lubuskim – 17,32% populacji piszących, w wielkopolskim – 20,24%, a w zachodniopomorskim – 21,13% uczniów, co oznacza, że co piąty uczeń nie uzyskał punktu za to zadanie.

W Okręgu ponad 1,9% (1159) uczniów przystępujących do sprawdzianu nie podjęło próby rozwiązania zadania nr 25. Liczbę oraz odsetek szóstoklasistów, którzy w województwach nie podjęli próby rozwiązania omawianego zadania, zestawiono w poniżej zamieszczonej tabeli.

Próby rozwiązania zadania 25. nie podjęło w województwie		
lubuskim – 283 (1,5%) uczniów.	wielkopolskim – 589 (1,8%) uczniów.	zachodniopomorskim – 287 (2,0%) uczniów.

Niepodejmowanie próby rozwiązania zadania miało wpływ na indywidualne wyniki uzyskane przez uczniów oraz średnie wyniki uzyskane w szkołach (w konsekwencji w: gminach, powiatach i województwach).

W analizie poziomu opanowania badanych umiejętności może być przydatna wartość współczynnika łatwości, uzyskanego za wykonanie poszczególnych czynności w zadaniu 25.

Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolska	Zachodniopomorskie
czynność I	0,64	0,60	0,59
czynność II	0,65	0,61	0,60

Zarówno napisanie ogłoszenia na zadany temat, jak i zapisanie tej formy użytkowej poprawnie pod względem ortograficznym okazało się dla uczniów umiarkowanie trudne. Realizacja zadania nr 25 najmniej problemów sprawiła uczniom w województwie lubuskim, a najwięcej – w zachodniopomorskim.

W *Przykładzie 1.* pokazano, jak uczeń przygotowywał się do napisania ogłoszenia, podkreślając w poleceniu informacje, które powinien wykorzystać. Poza tym dostrzega się pewną nieporadność językową piszącego.

Przykład 1.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

Ogłoszenie
Zbiórka książek i zabawek odbędzie się.....
dnia 21.03.2014 roku od godzin 8.00 do 16.00.....
w szkolnej bibliotece, zebrana zostanie przeznaczona
na loterię.....
Samorząd szkolny organizuje

Strona 9 z 11

W *Przykładzie 2.* zaprezentowano ogłoszenie poprawne, zwięzłe, zawierające wszystkie oczekiwane informacje. Uczeń, w celu uniknięcia identyfikacji swojej szkoły, „przeniósł” miejsce zbiórki do wymyślonej, krakowskiej placówki oświatowej. W nagłówku zamieścił informację wskazującą na formę wypowiedzi.

Przykład 2.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

Ogłoszenie
Dnia 02.04.2014 r. od o godzinie 16.00.....
w holu szkoły podstawowej nr 6 w Krakowie.....
odbędzie się zbiórka książek i zabawek przeznaczonych
na loterię.....
Samorząd Szkolny

Strona 9 z 11

Ogłoszenie, w którym również zamieszczono wszystkie niezbędne informacje, zaprezentowano w *Przykładzie 3.* Na uwagę zasługuje fakt, że szóstoklasista potrafił poprawnie zapisać nazwę szkoły, z czym miało problem około 30% jego rówieśników. Wypowiedź jest zwięzła i komunikatywna, bez zbędnych ozdobników, np. apelu do odbiorcy.

Przykład 3.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

Ogłoszenie
Dnia 26 IV 2014r. o godz. 15.00 w Szkole
Podstawowej nr 52 w Różankach, ~~na~~
w sali gimnastycznej odbędzie się
zbiórka książek i zabawek przeznaczonych
na loterię.

Strona 9 z 11

Organizatorzy
Samorząd szkolny

Wypowiedź pokazana jako *Przykład 4.* jest dowodem na to, że szóstoklasiści nie zawsze potrafili zredagować ogłoszenia poprawnie pod względem językowym. Z konstrukcji wypowiedzenia podrzędnie złożonego wynika, że to nie zbiórka lecz loteria odbędzie się w podanym terminie, a nie takie informacje miał przekazać jego autor.

Przykład 4.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

Ogłoszenie
Dnia 20.03.14r. organizujemy zbiórkę
książek i zabawek przeznaczoną na loterię, która
odbędzie się w głównym holu szkolnym od
godziny 12:05 do 13:05.

Strona 9 z 11

Samorząd szkolny

Szóstoklasiści, którzy zapomnieli, jakie informacje należy przekazać w ogłoszeniu, radzili sobie, podając numer kontaktowy, który miał „załatwić niedobór konkretnych informacji” – *Przykład 5.*

Przykład 5.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

Ogłoszenie (przez samorząd ~~szkolny~~ ^{Szkolny})
Ogłaszamy o organizacji ^{zbiórki} książki i zabawek
przeznaczonych na loterię. W razie wszelkich
pytań proszę o kontakt tel. 021 123 456.
Przedstawiciel Samorządu
Szkolnego
Jan Nawak

Strona 9 z 11

Autor ogłoszenia zaprezentowanego w Przykładzie 6. określił loterię jako fantową i podał datę loterii oraz wcześniejszą – datę zbiórki książek i zabawek. Rozwinął także treść, dodając polecenie w trybie rozkazującym skierowane do darczyńców. Zapomniał o określeniu czasu trwania zbiórki oraz podaniu godziny rozpoczęcia loterii.

Przykład 6.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

Ogłoszenie
Dnia 26.05.2014r. odbędzie się
loteria fantowa, w tej sprawie
organizujemy ~~przez nas~~ ^{organizujemy} zbiórkę książek i zabawek.
Wszystkich, którzy chcą oddać niepotrzebne
im zabawki lub książki, niech przynoszą
je do gabinetu numer 42.
Zbiórka trwa do dnia 26.05.2014r.

Strona 9 z 11

Samorząd Szkolny
wraz z opiekunem

Niektórzy uczniowie, chcąc uzupełnić brakujące dane, wprowadzali przypisy – świadczy o tym Przykład 7.

Przykład 7.

Uwaga!

Droży Uczniowie!

Chcielibyśmy poinformować Was o zbiórce
książek i zabawek na loterię. Możecie przynosić
je do sal: 3, 10, 18 i 24*. Powinny być nowe lub
w bardzo dobrym stanie.

Strona 9 z 11 Samorząd Szkolny

* do 15.04.2014r.

Przykład 8. jest dowodem na to, że uczniowie przystępujący do sprawdzianu bardzo często zapominali o podaniu miejsca zbiórki przedmiotów przeznaczonych na loterię – z tego powodu ogłoszenie było niekomunikatywne i nieprzydatne.

Przykład 8.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

Ogłoszenie

Dnia 2. kwietnia 2014 roku o godz. 11:30
~~odbędzie się~~
odbędzie się zbiórka książek i zabawek
przeznaczonych na loterię. Każdy uczeń może
przynieść kilka zabawek oraz książek.

Strona 9 z 11 Samorząd szkolny

Inną „filozofię zbiórki”, praktykowaną w wielu szkołach, wykorzystał w napisanym przez siebie ogłoszeniu szóstoklasista przystępujący do sprawdzianu. W tym przypadku czas i miejsce zbiórki to „trzecia godzina lekcyjna”, podczas której przedstawiciele samorządu uczniowskiego zbierają książki i zabawki, chodząc od klasy do klasy.

Przykład 9.

Ogłoszenie
Chcieliśmy powiadomić o zbiorce książek
i zabawek na loterię. Będziemy je zbierać od
16.03.2012r. do 20.03.2012r. na trzeciej godzinie
lekcyjnej.
Samorząd Szkolny

Mimo zamieszczenia w poleceniu informacji o konieczności wskazania organizatora zbiórki, wielu uczniów w swoich realizacjach nie zamieściło tej informacji – Przykład 10.

Przykład 10.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

Ogłoszenie
Masz nie potrzebne książki albo zabawki?
To świetnie się składa, przynieś je jak
najszybciej do pani Staluskiej do pab. 38.
Przeznaczamy je na loterię. Masz czas do
15.08.2014 roku. Serce liczymy na ciebie!

Strona 9 z 11

Przykład 11. stanowi dowód na to, że informacja o organizatorze nie musiała być zamieszczona „jako podpis”, ale mogła być podana na początku wypowiedzi. Widać także, że piszący nie opanował zasad wyznaczania granicy zdania.

Przykład 11.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

Uwaga!!!
Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek
przeznaczonych na loterię. ^{nie}bardzo prosimy o ^{przygotowanie} przyniesienie
się do tej zbiórki i przyniesienie rzeczy do biblioteki.
Dziękujemy.

Strona 9 z 11

Jako *Przykład 12*. zaprezentowano pracę ucznia ze stwierdzoną dysleksją rozwojową. Piszący nie opanował zasad wyznaczania granicy zdania oraz zasad zapisu poprawnego pod względem ortograficznym, w tym zapisu zmiękczeń.

Przykład 12.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

Wzjęć uczniowie w dniu 22.05.14 organizujemy
zbiórkę książek i zabawek dla przeznaczonych
na loterię. będziemy bardzo w dzieżni
jak przynieście do nas rzeczy.
Samorząd szkolny.

Strona 9 z 11

Poniżej, jako *Przykład 13*. przedstawiono ogłoszenie, w którym piszący zapomnieli o zwięzłości wypowiedzi, ponieważ zamieścił wiele zbędnych określeń oraz zwroty świadczące o próbie nawiązania kontaktu z odbiorcą.

Przykład 13.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

..... Przejrzyjcie Uczniowie!

..... Masz niepotrzebne zabawki, książki? Zamiast je wyrzucać oddaj

..... je na loterię! Książki i zabawki zbieramy ^(od 2 kwietnia do 29 kwietnia) od poniedziałku

..... do piątku, w godzinach od 9⁰⁰ do 16³⁰, przy bibliotece szkolnej!

..... Cały dochód z loterii zostanie przeznaczony na ~~potrzebne~~ potrzebne artykuły

..... dla Domu Dziecka! Zechćmy do wzięcia udziału w akcji!

Strona 9 z 11

Samorząd Uczniowski
SP B nr 34

Niektórzy uczniowie w swoich wypowiedziach wprowadzali pojedyncze zwroty charakterystyczne dla podania – świadczy o tym *Przykład 14*.

Przykład 14.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

..... Uwaga!

..... Samorząd uczniowski ogłasza, iż ^{w SP 3} od dnia 27.04.13~~4~~ do

..... 15.05.14 odbędzie się zbiórka ~~na~~ książek i zabawek

..... przeznaczonych na loterię. Chętnych do pomocy prosimy o

..... dostarczanie zabawek do sekretariatu szkolnego ^{od 8⁰⁰ - 15²⁵}

..... Z poważaniem

Strona 9 z 11

50

Przykład 15 stanowi potwierdzenie przemian socjologicznych – niewielu uczniów potrafi bezinteresownie uczynić coś dla innych, dlatego potrzebują stosownej zachęty.

Przykład 15.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

..... Drodky uczniowie!
..... W naszej szkole ^{jest wiele} odbędzie się loteria X,
..... ale niestety brakuje nam nagród, dlatego
..... organizujemy zbiórkę książek i zabawek.
..... Materiały można przynieść od 24 marca do 3 kwietnia
..... w godzinach 11-15 do sali 33^c za przyniesienie drobniaka.
..... ✗ można zdobyć ^{Strona 9 z 11} pochwałę. Zachęcamy do wzięcia udziału
..... Samorząd szkolny

Niewielka część piszących myliła formę ogłoszenia i zaproszenia, co skutkowało nieotrzymaniem żadnego z punktów możliwych do uzyskania.

Przykład 16.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

..... Uczniowie!
..... Zapraszamy na zbiórkę książek i zabawek
..... które ^{będą} sę przeznaczone na loterię. Zbędne
..... rzeczy możecie oddać do samorządu
..... szkolnego od 21.04 - 30.04 w godzinach
..... od 8⁵⁵ - 13⁵⁰.

Strona 9 z 11

Podczas oceniania prac sporadycznie spotykano próby redagowania ogłoszeń, które nie spełniały wymogów określonych w poleceniu, ponieważ była w nich mowa o innej zbiórce. Można przypuszczać, że autor wypowiedzi zaprezentowanej jako Przykład 17. nieumiejętnie odtwarzał przeciwioną na lekcjach języka polskiego formę ogłoszenia.

Przykład 17.

25. Samorząd szkolny organizuje zbiórkę książek i zabawek przeznaczonych na loterię. Napisz ogłoszenie o tej zbiórce.

21 kwietnia..... od godziny..... 10⁰⁰ do..... 16⁰⁰..... w.....
szkoła..... przynosić..... makulaturę..... do..... szkoły..... podsta-
wowej..... nr..... 68..... w..... Wrocławiu..... Zapraszamy!

Po przeanalizowaniu przykładów ogłoszeń zredagowanych przez szóstoklasistów przystępujących do sprawdzianu, można stwierdzić, że ponad 20% piszących nie pamiętało o zapisaniu wszystkich koniecznych danych. Natomiast prawie 40% nie potrafiło napisać 1 – 2 zdań ogłoszenia poprawnie pod względem ortograficznym.

Na uwagę zasługuje fakt, że wielu uczniów nie potrafiło napisać ogłoszenia poprawnie pod względem językowym i chociaż poziom opanowania tej umiejętności w odniesieniu do krótkiej odpowiedzi nie był w bieżącym roku oceniany, to doskonalenie umiejętności redagowania krótkich form wypowiedzi, w tym form użytkowych, powinno stać się jednym z celów dydaktycznych wielu polonistów.

Zadanie 26.

Drugim zadaniem, które posłużyło do oceny umiejętności z obszaru *pisanie*, było zadanie rozszerzonej odpowiedzi nr 26. Jego treść zaprezentowano poniżej:

26. *Co dwie głowy, to nie jedna.* Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

.....

Podobnie jak w roku ubiegłym, na realizację wypracowania uczniom pozostawiono w arkuszu całą stronę A4. Za napisanie dłuższej wypowiedzi na zadany temat szóstoklasiści mogli otrzymać 8 punktów.

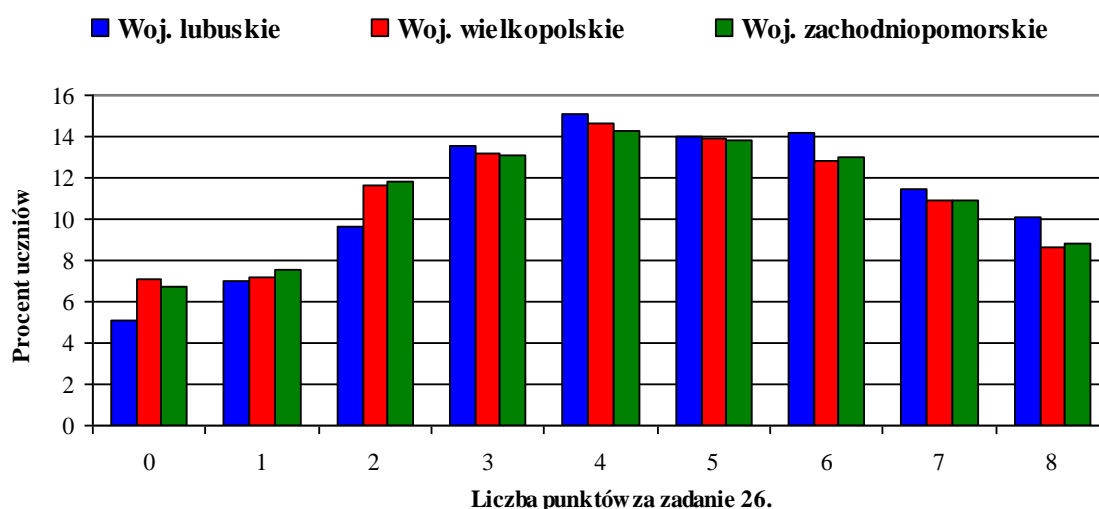
Po uważnym przeczytaniu treści polecenia szóstoklasiści dowiadywali się, że należy zredagować wypowiedź w formie opowiadania, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu. W wypowiedzi można było wykorzystać zacytowany na początku polecenia frazeologizm: *Co dwie głowy, to nie jedna*. Zgodnie z zamieszczoną poniżej kartoteką, w zadaniu oceniano poziom opanowania umiejętności pisania na zadany temat, celowego stosowania środków językowych oraz przestrzegania norm gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych.

Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
<i>Pisanie</i>	pisanie na temat i zgodnie z celem	I. napisanie opowiadania na zadany temat
	celowe stosowanie środków językowych	II. dostosowanie stylu do treści i formy opowiadania
	przestrzeganie norm gramatycznych	III. pisanie poprawne pod względem językowym
	przestrzeganie norm ortograficznych	IV. pisanie poprawne pod względem ortograficznym
	przestrzeganie norm interpunkcyjnych	V. pisanie poprawne pod względem interpunkcyjnym

Za spełnienie wymagań określonych w I kryterium (treść) uczniowie mogli maksymalnie otrzymać 3 punkty, w III kryterium – 2 punkty, natomiast w pozostałych (II, IV i V) – po jednym punkcie.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, chcąc otrzymać punkty za spełnienie IV kryterium, musieli się wykazać opanowaniem umiejętności zamykania myśli w obrębie zdań, natomiast w V kryterium – umiejętnością rozpoczynania zdania wielką literą i kończenia kropką (lub innym znakiem kończącym zdanie).

Na wykresie przedstawiono, jaki procent uczniów w województwach uzyskał określoną liczbę punktów za wykonanie zadania nr 26.

W każdym z województw znajdujących się na terenie działania poznańskiej OKE, na 8 punktów możliwych do uzyskania, najliczniejsza grupa otrzymała 4 punkty. W województwie lubuskim tę liczbę punktów uzyskało 1343 uczniów, czyli 15,08% piszących, w Wielkopolsce – 4807 (14,64%) szóstoklasistów, a w województwie zachodniopomorskim – 2054 (14,23%) uczniów. Maksymalne 8 punktów przyznano 896 (10,06%) uczniom w województwie lubuskim, 2836 (8,64%) szóstoklasistom w Wielkopolsce i 1267 (8,78%) piszącym w województwie zachodniopomorskim. Żadnego punktu za wykonanie zadania 26. nie przyznano 456 (5,12%) uczniom w Lubuskim, 2335 (7,11%) – w Wielkopolsce i 972 (6,73%) w Zachodniopomorskim. W tej części populacji piszących byli zarówno szóstoklasiści, którzy błędnie wykonali zadanie oraz ci, którzy w ogóle nie podjęli próby realizacji dłuższej wypowiedzi polonistycznej.

W Okręgu 3,5% (1942) uczniów przystępujących do sprawdzianu nie podjęło próby rozwiązania zadania nr 26. Liczbę oraz odsetek szóstoklasistów, którzy w województwach nie podjęli próby rozwiązania omawianego zadania, zestawiono w tabeli.

Próby rozwiązania zadania 26. nie podjęło w województwie		
lubuskim – 310 (3,5%) uczniów.	wielkopolskim – 1114 (3,4%) uczniów.	zachodniopomorskim – 518 (3,6%) uczniów.

Po przeanalizowaniu danych zamieszczonych na wykresie oraz w tabeli można stwierdzić, że uczniowie, którzy nie podjęli próby rozwiązania zadania 26., stanowili prawie połowę populacji szóstoklasistów, którzy uzyskali 0 punktów za rozwiązanie tego zadania. Prawdopodobnie pozostałą część tej grupy stanowili uczniowie, którzy napisali opowiadanie nie na temat.

O poziomie opanowania badanych umiejętności informuje wartość współczynnika łatwości, zaprezentowana w poniżej zamieszczonej tabeli.

Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolska	Zachodniopomorskie
czynność I	0,65	0,64	0,65
czynność II	0,49	0,47	0,49
czynność III	0,51	0,46	0,45
czynność IV	0,54	0,52	0,51
czynność V	0,41	0,38	0,39

Żadna z umiejętności ocenianych w zadaniu 26. nie okazała się dla uczniów łatwa. Dwie umiejętności były umiarkowanie trudne i trzy – trudne. Umiarkowanie trudne okazało się pisanie na temat i zgodnie z celem (czynność/kryterium I) oraz kryterium IV – przestrzeganie norm ortograficznych. Trudność sprawiło uczniom dostosowanie stylu do treści i formy wypowiedzi (czynność/kryterium II), pisanie poprawne pod względem językowym (kryterium III) oraz interpunkcyjnym (kryterium V).

Uwagi merytoryczne dotyczące umiejętności szczegółowych badanych w zadaniu 26.

W zadaniu rozszerzonej odpowiedzi nr 26 wymagano, aby uczniowie napisali opowiadanie na zadany temat. Forma opowiadania należy do tych, z którymi uczniowie spotykali się dość często w praktyce szkolnej (pierwsze próby pisania wykonywali podczas nauczania zintegrowanego), toteż powinni pamiętać, że opowiadanie to wypowiedź służąca przedstawieniu odbiorcy jakiś zdarzeń, połączonych związkiem przyczynowo-skutkowym. Najczęściej na tym poziomie nauczania przyjmuje się chronologiczny porządek prezentowania zdarzeń, o których opowiada narrator – w 1. osobie liczby pojedynczej, w czasie przeszłym (w ocenianych pracach piszący rzadko tworzyli narrację trzecio-osobową). W klasie szóstej uczniowie podczas lekcji doskonaliły tę formę, próbując np. dynamizować fabułę poprzez wprowadzenie dialogu.

I. Realizacja tematu (pisanie na temat i zgodnie z celem)

Uczeń mógł uzyskać 3 punkty za realizację tematu, jeżeli napisał opowiadanie, którego bohaterowie rozwiązywali jakiś problem. W swej wypowiedzi miał stworzyć świat przedstawiony z różnych elementów i je uplastyczyć. Wskazane także było urozmaicenie wypowiedzi, np. opisem przeżyć, tła zdarzeń, dialogiem. Zdarzenia powinny być ułożone w logicznym porządku.

W wypowiedzi ocenianej na 2 punkty, bohaterowie także musieli rozwiązywać jakiś problem, jednakże świat przedstawiony mógł być ukazany w sposób ogólnikowy, schematyczny. W ułożonym logicznie porządku zdarzeń dopuszczano drobne zaburzenia.

Jeden punkt mógł uzyskać szóstoklasista, który podjął próbę napisania opowiadania o bohaterach rozwiązujących jakiś problem, ale postacie i zdarzenia ukazał tylko w zarysie.

Żadnego punktu nie przyznawano w trzech przypadkach, jeśli uczeń:

- napisał opowiadanie, którego bohater sam, bez udziału innych osób, rozwiązywał jakiś problem,
- nawiązywał do tematu, np. rozważał zasadność powiedzenia *Co dwie głowy, to nie jedna*, ale nie nadawał swej wypowiedzi formy opowiadania,
- pisał na zupełnie inny temat.

W sytuacji, gdy wypowiedź ucznia nie była opowiadaniem o rozwiązywaniu problemów lub w żaden sposób nie odnosiła się do przytoczonego w poleceniu powiedzenia (wypowiedź nie na temat), przyznawano 0 punktów za wszystkie kryteria.

Szóstoklasiści najczęściej na co dzień nie znajdowali się w sytuacji, w której byliby zmuszeni rozwiązywać poważne problemy, toteż pisali o zgubieniu i poszukiwaniu zwierzątka, ulubionej piłki lub lalki, różnych pomysłach na spędzenie wolnego czasu, nieporozumieniach i znajdowaniu sposobów ich rozwiązania, udzielaniu pomocy ludziom chorym lub niepełnosprawnym, poszukiwaniu właściciela rzeczy znalezionych i o oddawaniu zguby, pokonywaniu własnych słabości z pomocą dorosłych bądź rówieśników, poprawianiu słabych ocen w sytuacji zagrożenia oceną niedostateczną, wymyślali historię wspólnego tworzenia nowych wynalazków albo odtwarzali dzieje Aleksandra Grahama Bella i jego przyjaciela – bohaterów tekstu popularnonaukowego zamieszczonego w arkuszu sprawdzianu. Były też opowiadania o wspólnym przygotowaniu pysznego ciasta i innych prezentów, rozwiązywaniu sporów z nauczycielami oraz rówieśnikami, zorganizowaniu placu zabaw dla przedszkolaków, wspieraniu podczas występów w szkolnym teatrze.

Wśród wypowiedzi nie na temat można wymienić opowiadania o rycerskich pojedynkach o rękę księżniczki, o jednostkowym naprawianiu wyrządzonych krzywd, o sprzątaniu śmieci w lesie, opowiadanie dziejów Ani z Zielonego Wzgórza czy bohaterów „Opowieści z Narnii”, opisy przyjaciół lub przeżyć traumatycznych, streszczenia przeczytanych książek, ogłoszenia o pracy przy zbiorach truskawek, listy zawierające prośbę o naprawienie komputera oraz opisy refleksji związanych z udzielaniem pomocy innym ludziom bądź wyznania o oczekiwaniu na pomoc z ich strony.

W dalszej części opracowania uczniowskie wypowiedzi są prezentowane według zasady: od spełniających wszystkie wymagania, poprzez opowiadania dobre (w których treść została oceniona na 2 punkty), aż do tych, które stanowią dowód nieporadności i braku opanowania przez piszących umiejętności, którymi szóstoklasiści winni się wykazać w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi. W przykładach różnych typów błędów popełnianych przez uczniów zachowano oryginalną pisownię.

Prace wyróżniające się treścią, poprawne kompozycyjnie, urozmaicone poprzez wprowadzenie dialogu, zawierające zróżnicowane słownictwo i urozmaiconą składnię, zaprezentowano w *Przykładzie 1., 2., 3. i 4.* W dwóch pierwszych wypowiedziach autorzy wykreowali narratora, który wypowiada się w trzeciej osobie, jest wszechwiedzący, bowiem doskonale zna i opisuje myśli oraz przeżycia bohaterów. Czytelnik dowiadyuje się o miejscu i czasie akcji, poznaje także najważniejsze cechy bohaterów. W pierwszym wypracowaniu w dialogu zostało wykorzystane powiedzenie przytoczone w poleceniu, natomiast w drugim opowiadaniu – przykre doświadczenie, dzięki pomysłowości chłopców – bohaterów, znalazło szczęśliwe zakończenie.

W opowiadaniach zamieszczonych jako *Przykład 3. i 4.* narrator wypowiada się w pierwszej osobie liczby pojedynczej, ale gdy opisywane wydarzenia tego wymagają, „przechodzi na 1 osobę liczby mnogiej” (w *Przykładzie 4.* taka konstrukcja dominuje). W obu przypadkach zostało ukazane wiele szczegółów.

Niektóre „cechy indywidualne” uczniowskich wypowiedzi zostały zapisane obok zacytowanego przykładu.

Przykład 1.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

„Co dwie głowy, to nie jedna”

→ Pomoc

..... Jurek i Kasia mieszkali w jednej z dzielnic Poznania.....

Byli najlepszymi przyjaciółmi od wielu lat. Oboje potrafiли nuka-
zac się niesamowitą pomysłowością i uwielbiali wspólnie maj-
sterkować.....

..... Pewnego dnia Kasia pokłedziata do swojego przyjaciela i.....

- Żał mi mojej sąsiadki Kowalskiej. Ona ma takie cudowne
marzenie, ale ^{przez to,} że jest w podeszłym wieku, raczej nigdy go nie
zrealizuje. Jej pragnieniem jest ^{to} a. piękny, pachnący ogród
kwiatowy, w którym mogłaby odpoczywać! Przez to, iż miesz-
ka w bloku, nigdy życzenie się nie spełni! Jak możemy jej pomóc?

- Hm... - zamyślił się Jurek. - Moglibyśmy zorganizować jej
ogródek na balkonie!

- Świetna myśl! To prawda, że co dwie głowy to nie jedna!

Przyjaciele popędzili do sąsiadki Kasi. Opisali jej pomysł,
a potem w trójkę udali się do sklepu, ^{by} kupić: sadzonki,
kamenkę, ziemię do roślin i inne niezbędne przyrządy. Po ~~po~~
zasadzeniu kwiatów odpoczywali.....

W maju ogródek pani Kowalskiej prezentował.....
tysiące barw - fioletowe bratki, a błękitne niezapominajki,
śładko pachnące szafirki, lecz warok najbardziej przykuwa-
ła... szczyta zieleni liści oraz pani Kowalska, uśmiechnię-
ta, siedząca ^{po}śród swego roślinnego raju!

Wypowiedź również bogatą treściowo, ale z drobnymi usterkami językowymi i interpunkcyjnymi zamieszczono w Przykładzie 2.

Przykład 2.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

.....
..... Panna... noga.....
..... Był... przepiękny, słoneczny... rano... trzej... bracia... postanowili.....
..wykorzystać... pogodę... i... spędzić... czas... robiąc... wycieczkę... do... lasu.....
..... Chłopcy... zjedli... śniadanie... przygotowane... przez... mamę, zapakowali
.. prowiant... i... wyszli... ku... przegradzie... Las... a... tej... porze... roku.....
..wyglądał... przepięknie... Ptaki... radośnie... śpiewały... swoje... piosenki, kwitły...
..kolorowe... kwiaty, a... wiewiórki... skakały... po... gałęziach... drzew... Jeden...
..z... braci... zaplątał... się... w... miedze... kity... potknął... się... a... wystający...
..z... ziemi... konar... Rozległ... się... płacz... Chłopak... nie... mógł... się... uszyć...
..z... powodu... okropnego... bólu... nogi... Bracia... nie... wiedzieli... co... zrobić...
..Byli... głęboko... w... lesie... i... nie... mieli... jak... sprawdzić... pomoc... Druga...
..myśleli... co... zrobić... Słońce... górawało... nad... widnokrajem... Była... już...
..południe... czas... gonił, a... noga... chłopaka... bolała... ga... ~~raz~~... coraz...
..bardziej... bli... końca... dwaj... bracia... upadli... na... pomysł... z... materiałów...
..znalezionych... w... w... lesie... i... sznurka... zabranego... z... domu... zbudowali
..coś... na... w... saniu... Posadzili... rannego... na... budowlę... i... pociągali...
..razem... za... sznurki... saniu... do... domu... Ha... zmartwiła... matka...
..czekała... przed... domem...
..... Chłopcy... wykazali... się... pomysłowością... i... odpowiedzialnością...
..... Radziwa... była... z... nich... bardzo... dumna.....

Zdarzały się opowiadania poprzedzone „rozprawkowym wstępem” – Przykład 4. Na uwagę w tej realizacji zasługuje również konstrukcja narratora, który wypowiada się w 1. osobie liczby mnogiej. Usterki językowe i interpunkcyjne nie obniżają wartości pracy.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

..... ~~to~~ Kiedy z nas zebrał się z przystawem „Co dwie głowy, to nie jedna”. Bardzo uste nie wiemy co to wstawić oznacza, a jak wiemy to nie przywiązujemy do tego jakiej szczególnej wagę, ja też nie do pewnego czasu. A było to tak. Przygotowaliśmy w szkole przedstawienie. Grałam jedną z głównych bohaterek, razem z moim najlepszym kolegą. ^{Jankiem} No, próbach wypadaliśmy świetnie: mieliśmy świetną dykcję, zawsze pamiętaliśmy teksty (nawet innych aktorów), wiedzieliśmy kiedy zaśpiewać piosenkę czy wyjść na scenę jednym słowem. Wszystko wspaniale, ale kiedy ~~na scenie~~ nadszedł nasz występ ~~wszystko~~ legło w gruzach. Najgorsze było to, że gdy miałam wyjść wychodzić na scenę razem z Jankiem, zapomniałam tekstu. Wyszliśmy na scenę, już miałam się odezwać (a może jak się do mikrofonu) ^{kiedy} ~~kiedy~~ ~~Jaś~~ ~~zmienił~~ ~~scenariusz~~ ~~zmienił~~ całkowicie nasz dialog. Improwizowaliśmy, ~~tak~~ starając się nawiązywać do tematy spektaklu. Kiedy zeszliśmy ze sceny, obawiałam się, że ^{zostaną} ~~zostaną~~ skrytykują przez reżyserkę, ale spotkało mnie miłeaskożenie... wszyscy wiwatowali ^z ~~z~~ klasikal ^z ~~z~~ podkiwali nos. Teraz powiedzenie „Co dwie głowy, to nie jedna” nabrało dla mnie sensu. No i dziękuję Janku!

Strona 10 z 11

W zdecydowanej większości prac świat przedstawiony nie został tak precyzyjnie skonstruowany i dokładnie opisany, lecz najczęściej był ukazany w sposób ogólnikowy, zatem za realizację treści i formy wypowiedzi piszący uzyskiwał 2 punkty.

Przykład 5.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Co dwie głowy, to nie jedna.

Tydzien temu bardzo zastanawiałam się nad jedną sprawą. Co zrobić, aby dzieci z Radkowa miały gdzie się bawić. Długo o tym myślałam.

W pewnym momencie zorientowałam się, że przecież moi przyjaciele mogą mi pomóc. Spotkałabymy się w parku. Oni też długo gawędzili. W pewnym momencie żurza poniedziałka:

- Może tutaj w parku mogłyby się bawić. Wszyscy uzali, że to dobry pomysł. Zorganizowaliśmy sprzątanie parku. Nie mieliśmy pojęcia, że aż tyle osób przyjdzie. Było bardzo fajnie, wszyscy przyłożyli się do pracy. Dzieci przychodziły tam codziennie.

Rodsumowując udało nam się! Maluchy mają gdzie się bawić. Byliśmy bardzo zadowoleni, a ja stwierdziłam, że co dwie głowy, to nie jedna. Razem można wymyślić wszystko.

W Przykładzie 6. zaprezentowano opowiadanie odtwórcze, które powstało w oparciu o tekst popularnonaukowy zamieszczony w arkuszu. Za spełnienie I kryterium przyznano 2 punkty, natomiast uczeń nie uzyskał punktów za dostosowanie stylu do treści oraz formy wypowiedzi, a także za przestrzeganie zasad poprawności językowej.

Przykład 6.

Pe unego dnia Aleksander Graham Bell wraz z przyjacielen Andrejen postanowili skonstruować nietypowe maszynie która był robot. Przez kilkanaście tygodni dtugo meczyli się z maszyna jak nie spowt ukręcał skrecał. Byli kiepskimi elektrykami więc dwio musieli się nauczyć. W końcu zakończyli swoje dzieło i postanowili je prętestować. Podjęli pierwszą próbę ale nic z tego nic się nie zadziło i musieli uszytko poutanoci od nowa. „Aleksandrze nic z tego nie wyjdzie” - powiedzieli Andrej. „Andreju uszytko będzie dobre” - odpowiedział Aleksander. Po widu przeróbekch ureszcie in się udało i robot pomaga u pracach danowych. Bardzo się cieszyli że udało in się skonstruować więc podjęli się wykonania innego przedmiotu. Chociaż byli kiepscy z tego i tak się in udało.

Pracę, w której uczeń podjął próbę napisania opowiadania, którego bohaterowie rozwiązali problem, ale ich postacie i zdarzenia, w których uczestniczyli, zostały ukazane tylko w zarysie, zaprezentowano w Przykładzie 7. W tym przypadku podjęcie wspólnej decyzji o spacerze piszący traktuje jako ilustrację przysłowia *Co dwie głowy, to nie jedna*.

Przykład 7.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

^{ozonecunę} Dzisiaj się to w pełne
~~południe~~ popołudnie.
Siedzieliśmy cała rodzina
w salonie i ~~rozmyśli~~ zastanawialiśmy
się jak spędzimy dzisiejszy
dzień. Ja chciałem, ~~o~~
~~ale~~ żebyśmy poszli na basen.
Mama chciała pójść do
kina, a tata zamononował
granie w gry planszowe.
Siedzieliśmy i rozmyślaliśmy.
Kiedy nagle ~~zost~~ ~~momienie~~
ślonica spadła do salonu.
I wtedy natychmiast ~~wykrakaliśmy~~
~~choć~~ postanowiliśmy pójść
do parku. To był ~~wspomnie~~
wspaniały pomysł.
Ja myślałem megialnie i ilustracje
mnie o to o dwie gł

Niektóre uczniowskie opowiadania sprawiały wrażenie, jakby były realizacją tematu opowiadania z arkusza sprawdzianu z 2012 r., o tym, jak ktoś zrobił niespodziankę swoim domownikom. Przygotowanie niespodzianki najczęściej jest problemem, więc gdy bohaterowie to sobie uświadomili, z reguły mieli co wspólnie rozwiązywać. Fabuła rzadko była rozbudowana, co można zauważyć, analizując Przykład 8.

Przykład 8

26. *Co dwie głowy, to nie jedna.* Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Pewnego dnia Ania i Kasia postanowiły zorganizować przyjęcie urodzinowe dla mamy. Kasia z dziewczynkami miała zrobić je sama! Ania poszła do sklepu po balony, lizaki i inne ozdoby. Kasia zrobiła to samo. Gdy przyszły do domu, okazało się, że żadna nie kupiła jedzenia i tortu. Zmartwione dziewczynki nie wiedziały co zrobić. Jedna na drugą krzyżata. Wtedy Ania postanowiła, że lepiej będzie działać razem. Dziewczynki wspólnie upiekły tort i przyrządziły jedzenie. Mama była zachwycona. Przyjęcie było bardzo udane. Z tej przygody siostry nauczyły się, że wspólnie znajdą lepsze rozwiązanie i, że: „Co dwie głowy, to nie jedna”.

Jak wcześniej wspomniano, przypominając w dużym uproszczeniu cechy opowiadania jako formy wypowiedzi, w klasie szóstej uczniowie doskonaliły swe umiejętności redagowania poprzez wprowadzenie dialogu. Niektórzy szóstoklasiści tak bardzo przejęli się radami usłyszanymi podczas lekcji, że tworzenie uproszczonej fabuły ograniczyli do zapisu dialogu, zupełnie zapominając o obowiązujących zasadach poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej. Ilustruje to wypowiedź zamieszczona jako *Przykład 9*. Problem jednak został zarysowany i wspólnie rozwiązany. Na uwagę zasługuje wartość wychowawcza uczniowskiego dialogu.

Przykład 9.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

- Pełnego rampa * * na Blau zabaw.
- Hej Blesz co tam słychać.
 - Nic wielkiego a co u ciebie Adam.
 - Też nic same nudny.
 - Chodź do sklepu.
 - He masz stoty.
 - 20 zł.
 - Aha.
 - O zobacz portfel.
 - Nie ruszaj.
 - Izabela go odda.
 - * - Zobacz czy jest dowód zrobiony.
 - Jest, a może zadzwonimy na policję.
 - Nie on zaraz tu mieszka to Paweł Merkury.
 - Ten nauczyciel?
 - Tak.
 - O zobacz to on.
 - Proszę pana.
 - Stucham.
 - To pana portfel.
 - Tak, zgrabnie go rano dzielny, bardzo.
 - Nie, ma za co, dziękuję.
 - ~~Dziękuję~~ Dziękuję.

W ubiegłym roku, analizując poziom realizacji zadania rozszerzonej odpowiedzi, zwracano uwagę na niepokojące zjawisko – w Okręgu prawie tysiąc uczniów nie podjęło próby napisania dłuższej wypowiedzi (wówczas listu zawierającego zachętę do przeczytania książki) i około 800 napisało wypracowanie nie na temat. W bieżącym roku te liczby uległy podwojeniu – prawie 2 000 szóstoklasistów nie podjęło próby napisania opowiadania, a ponad 1800 napisało wypowiedź w niewłaściwej formie lub nie na temat. Prawdopodobnie jest to skutkiem zachowań, o których opowiadają uczniowie podczas badań standaryzacyjnych. Szóstoklasiści twierdzą, że to nauczyciele namawiają ich do pisania czegokolwiek, bo być może zostaną im przyznane jakieś punkty. W tym momencie należy podkreślić, że już od kilku lat **uczniowie przystępujący do sprawdzianu nie otrzymują punktów za napisanie wypracowań nie na temat**. Nie można podczas egzaminów promować prac prawdopodobnie wcześniej przeciwiczonych podczas zajęć lekcyjnych! Nie są one potwierdzeniem opanowania przez uczniów umiejętności opisanych w podstawie programowej i w standardach wymagań egzaminacyjnych (obowiązujących w szkole podstawowej do końca roku szkolnego 2013/14). Poniżej, ku refleksji nauczycieli języka polskiego, zamieszczono przykłady prac odtwórczych – będących realizacją tematów z arkuszy sprawdzianu wykorzystanych w ubiegłych latach (*Przykład 10.* – list dotyczący lektury), wypracowanie nie na temat (*Przykład 11.* – opowiadanie o chłopie uczestniczącym w zawodach o rękę królowej, wypowiedź nieporadna językowo, z wieloma różnego rodzaju błędami) lub w niewłaściwej formie (*Przykład 12.* – uproszczony opis bohaterki lektury). Niektóre stanowią także potwierdzenie niezrozumienia tematu i podjęcie próby „uporania się” z poleceniem (*Przykład 13.*).

Przykład 10.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Bohaterowie znajdują rozwiązanie
problemu.

Cześć Agata!

Chciałam Ci opowiedzieć o lekturze,
w której ~~zapo~~ bohaterowie znajdują
rozwiązanie jakiegoś problemu. Jest to
lektura „Opowieści z Narnii”. Głównymi
bohaterami to: czarodziej i lew
Aslan. Więcej Ci nie będę mówiła
sama się przekonasz jakie jest
problem w tej lekturze. Ta lektura
bardzo mi się podobała. A teraz we
koniec chcę Cię przedwoić i
czekam od Ciebie na mój
odpowiedź, przedwoić swego rodziców.

Pa
Olina

Przykład 11.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Benmego... siomeczmego... dwia... dwah... braci... z... kuclestwa
wybrato... sie... ma... zakupy... mieli... dzia...
pieniędzy... i... wszystko... co... do... życia...
im... potrzeba... Benmego... raz... kuc... kuc...
opisać... zbiórke... nyc... pay... kuclestwie...
Król... opisać... zawody... Turzmicie... magrodz...
byte... nęka... jego... córki... No drugi...
obiem... zawody... odbyły... się... Jeden...
chłop... ~~chłop~~ biedny... chłop... zakochał...
się... w... królewnie... więc... udawał...
nyc... z... ustanowić... w... zawodach...
w... Turzmicie... lecz... nie... umiał... straszyć...
z... tylko... zaczęło... się... co... co...
tremował... z... nęka... mówczy... się...
i... wyprawa... dostać... nęka...
królewny... już... nie... byt...
biedny... lecz... bogaty... Król...
z... opisać... ślub... królewny... i... chłop...
żyłi... chłop... i... szczęśliwie...
4

Przykład 12.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Dawno temu żyła sobie Ania z Zielonego Łęgu. To opowiada
bardzo fajnie.
Ania... przeprowadziła się do rodziny na Zielonym Łęgu. Tam
dławiąca atmosfera swoje życie od nowa. Ale nie wiedziała, że to takiej
rodziny. Jej nowa mama mówiła, że ma być chłopak, a
nie dziewczyna. Ale Ania postanowiła zostać dziewczyną.
Sześć tygodni, spędziła z siostrą, poszła do szkoły z kolegami
dławiących. Jej nowa rodzina postanowiła jej przysłać do szkoły
rodziny. Ania... pomagała, wszystkie dni to co jej kazano
i tak... mówiono, że dwie głowy to nie jedna.
Ania... z jej nową rodziną była bardzo szczęśliwa, wreszcie
odwiedziła... miała przyjaciół, własny pokój i rodzinę.
Którego potrzebowała zawsze i wreszcie.

Przykład 13.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

~~Dozyczenie~~ ~~problem~~ Rozwiązujemy jakiś problem
gdy się kogoś ktoś wyjaśnić ~~to~~ bo kłutnia nie
pomaga w rozwiązaniu ponieważ wtedy na siebie
krzyżujemy nawet czasami stosujemy przemoc
ale gdy można rozwiązać pogadaniem
z bliskimi i rozwiązany problem naprzykład
jeżeli mam problemy z nauką ale mogę
się więcej uczyć i jakos to wyjdzie ale
fajnie z kimś o tym porozmawiać ponieważ
nie można ukrywać problemów bo co dwie
głowy to nie jedna.

II. Słownictwo i styl

Uczeń mógł otrzymać punkt za spełnienie II kryterium, jeżeli w zredagowanym przez siebie opowiadaniu posługiwał się funkcjonalnym stylem, dostosowanym do treści i formy wypowiedzi, czyli stosował w sposób celowy i zamierzony różnorodne środki językowe. O opanowaniu tej umiejętności świadczyło także występowanie bogatego słownictwa i zróżnicowanej składni, koniecznych do budowania napięcia, opisywania postaci, ich przeżyć i emocji, miejsc akcji czy atmosfery panującej w sytuacjach wymagających rozwiązania różnych problemów.

Opowiadania wyróżniające się bogatym i funkcjonalnym stylem zaprezentowano w *Przykładach*: 1., 2., 3. i 4. Poniżej zamieszczono jeszcze jedną wypowiedź.

Przykład 14.

26. *Co dwie głowy, to nie jedna.* Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Pewnego wieczoru wraz z przyjaciółmi wybraliśmy się na spacer, a potem mieliśmy pójść do kina.

Szliśmy wtedy przez las. Nie było w nim prawie żadnych ludzi. Nagle zabaczyliśmy że na trawie przy brzozi leży jakiś stary szatawiek. Na pierwszej chwili pomyśleliśmy, że to jest pijany i nie zamierzaliśmy do niego podejść. Później jednak zdecydowaliśmy, że to zrobimy. Spostreżliśmy, że na ręce tego szatawieka znajduje się gumowa bransoletka z napisem

„Mam cukrzycę, wezwij pomoc”. Ogarnęła nas panika i nie wiedzieliśmy, co mamy zrobić. Myśleliśmy tak przez chwilę.

Nagle Monika doświadczyła przypomniała jej się, że w takiej sytuacji trzeba dać komuś sak, bo ma za niski cukier. Zrobiliśmy to, bo akurat mieliśmy jeden przy sobie, ale najpierw posadziliśmy go, żeby się nie zakrztusił. Potem wezwaliśmy pogotowie, bo nie byliśmy do końca pewni czy dobrze postąpiliśmy. Okazało się, że tak.

Niezmiernie się cieszę, że Monika była wtedy ze mną, bo ja sama nie odważyłabym się pomóc temu szatawiekowi. Jednak „Co dwie głowy, to nie jedna”

i ja się z tym zgadzam, bo dwie osoby zawsze wymyślą więcej niż jedna.

Autorka opowiadania pokazanego jako *Przykład 14* nakreśliła okoliczności zdarzenia. Doskonale oddała następstwo czasowe, budując przy tym napięcie poprzez wykorzystanie wyrazów, np. *nagle, w pierwszej chwili*. Nazwała swoje przeżycia oraz podkreśliła zasługi koleżanki, nie stosując przy tym żadnych wyszukanych określeń (uznawanych przez niektórych piszących za synonim bogatego słownictwa).

W nielicznych uczniowskich realizacjach dostrzega się tak wielkie staranie o to, by wykazać się umiejętnością barwnego opowiadania, że prowadzi to do pewnej przesady i zraża czytelnika chociażby niestosownym wykorzystaniem frazeologizmów (*Przykład 15*). Odnosi się wrażenie, że uczeń podczas lekcji usłyszał, iż należy stosować frazeologizmy, więc starał się spełnić oczekiwania nawet wówczas, gdy nie rozumiał znaczenia wykorzystanego związku wyrazowego. Wiele do życzenia pozostawia estetyka zaprezentowanej pracy. Opowiadanie jest napisane bardzo niestarannie. Wyraźnie widać brak dbałości o poprawność zapisu, przestrzeganie zasad poprawności językowej i interpunkcyjnej.

Przykład 15.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Mieszkanca przepadł!
Pewnego ranka w opromnionym
słonecznym mieszkali państwo Burakowie.
Dziewczyna ~~szła~~ w stary z
tędy wesoło i spragnione. Potem
poszła do kuchni aby się napić.
Mama i ~~brat~~ Julka ~~post~~ pobiegły
do ~~przez~~ ~~nie~~ ~~jedną~~ z ~~dziewczynek~~
zobita bardzo ~~lewna~~ ~~figurka~~ ~~Jula~~
czasem ~~radnia~~ byli na zakupach
Mama była rozpoznała ~~do~~ ~~cha~~ ~~zobita~~
Julka powiedziała nieważnie się
co dwie głowy to nie jedna
Dziewczynki ~~myślały~~ ~~dlugie~~ ~~chwile~~
jak ~~głom~~ z ~~faszera~~ ~~melosa~~ ~~jedna~~
z ~~wilk~~ ~~powieszista~~ ~~podniebny~~ do
sklepu i ~~kupiały~~ ~~taka~~ ~~sama~~ ~~figurka~~
pobiegły do sklepu i ~~tak~~ ~~zobity~~ ~~ci~~
radnie ~~przyjemali~~ ~~popatrzeni~~ ~~na~~ ~~przez~~
figurka ~~matka~~ ~~zobity~~ ~~coś~~ ~~innego~~
nie ~~pytata~~ ~~się~~ ~~o~~ ~~dziewczynki~~ ~~powie~~
ze ~~zobity~~ ~~ta~~ ~~figurka~~.
Mama z ~~tej~~ ~~historii~~ ~~też~~ ~~ze~~ ~~nieważno~~ ~~któraś~~.

Strona 10 z 11

Poniżej przytoczono kilka przykładów nadmiernej dbałości o oryginalność wypowiedzi:

- *Antek wykrzyknął, że z nas to dopiero zabawoholicy.*
- *Już szedł do niego, aż tu nagle jak grom z jasnego nieba spadło drzewo na samochód jego sąsiada _ pana Edka.*
- *Dziewczynki myślały długie chwile _ jak grom z jasnego nieba jedna z nich powiedziała _ pójdziemy do sklepu i kupimy taką samą figurkę (Brak umiejętności wyznaczania granicy zdania oraz zapisu dialogu).*
- *Zobaczyli klucz, mieli go na wyciągnięcie ręki _ ale tuż za rogiem wyskoczył jak Filip z Konopi kot i zabrał zgubę.*
- *Wszystkie dzieci bawią się tu od pokoleń, jednak Jaś stwierdził, że już mu się znudziło ciągle siedzenie pod ogromnym jak słoń drzewem.*

III. Poprawność językowa

W bieżącym roku po raz drugi przyznawanie punktów za spełnienie wymagań opisanych w kryteriach od III do V zostało uzależnione od długości pracy. Celem tego zabiegu było docenienie wysiłku tych uczniów, którzy pisząc dłuższe wypracowania, mają większe szanse popełnienia błędów niż szóstoklasiści, którzy piszą zwięzłe i krótko. W konsekwencji w wypowiedziach, które zajęły od 11 do 17 linii, dopuszczano możliwość popełnienia mniejszej liczby błędów niż w opowiadaniach zajmujących więcej niż 17 linijek tekstu. Uczeń potwierdzał, że potrafi pisać poprawnie pod względem językowym i w konsekwencji otrzymywał 2 punkty za spełnienie tego kryterium, jeżeli w swojej wypowiedzi, krótszej niż 17 linijek tekstu, popełnił nie więcej niż 1 błąd językowy. W pracach o wymienionej wyżej długości, w których stwierdzono popełnienie 2 – 3 błędów, uczniowi przyznawano 1 punkt. Autor takiej wypowiedzi, popełniwszy powyżej 3 błędów, otrzymywał 0 punktów za spełnienie III kryterium. Jeżeli praca ucznia zajmowała więcej niż 17 linii, w zasadach oceniania opisanych powyżej dopuszczano popełnienie jednego błędu więcej.

W pisanych podczas sprawdzianu opowiadaniach szóstoklasiści popełniali wiele różnego typu błędów. Można je pogrupować i zaprezentować jako:

- konstrukcje zaburzające sens zdania:

- *Po upływie kilku godzin uradowani wrócili do domu, ciesząc się ze wspaniałego pomysłu, który rozwiązał problem monotonna siedzenia pod drzewem.*
- *W tym czasie tego kotka miał w domu Bartek _ bardzo się przywiązał z tym kotkiem i nikt nie zgłosił się po niego _ więc kotek był już jego na zawsze.*
- *Podczas gdy cały dzień spędzony przed komputerem dawał o sobie znaki w postaci kręcenia się w głowie i bólu brzucha, Antoś powiedział mi _ żeby się jakoś zchłodzić.*
- *Pierw ja myślałem, potem on i nic jak czarna dziura w głowie.*
- *Po krótkiej chwili karetka już dotarła i zabrano ofiarę skakanki do szpitala.*

- wypowiedzenia o nieprawidłowym szyku wyrazów:

- *Rodzice przyjechali _ popatrzeni na figurkę _ mama zobaczyła coś innego w niej.*
- *Szukaliśmy właściciela po całej bibliotece.*
- *Serdecznie przytulilem brata i podziękowałem mu wielce.*

- nieumiejętne łączenie zdań składowych:

- Pewnego dnia dwóch chłopców _ idąc ulicą _ znaleźli portfel.
- Szybko zbiegliśmy do niego i był cały poobijany.
- To się nazywa przyjaźń i co dwie głowy to nie jedna.
- Dzieci pragnęły zabrać się z rodzicami _ lecz twierdzili, że nie wpuściliby takich brzdąków.
- Nagle zauważyli ogłoszenie, że ktoś zgubił telefon w parku _ za znalezienie go otrzymywało się nagrodę pieniężną.

- przykłady świadczące o braku umiejętności wyznaczania granicy zdania:

- Pewnego dnia grałem z kolegą na boisku w piłkę nożną, ale znudziło się nam i zaczęliśmy bardzo mocno kopać piłkę w górę _ kiedy mój kolega Jarek kopnął bardzo wysoko _ zawiął mocny wiatr i piłka wpadła na dach szkoły.
- Mama się spytała _ kogo to jest _ więc odpowiedziałem _ że znalazłem go na drzewie.
- Nasz kolega Maciek mówił _ że go łokieć boli _ miał go całego we krwi.
- Ta babcia mojego kolegi nie otwierała drzwi _ następnie mój kuzyn zadzwonił na pogotowie i na straż pożarną _ potem przyjechała straż, pogotowie.
- Pewnego wiosennego dnia wraz z moją przyjaciółką wybrałam się na spacer _ zaczęliśmy rozmawiać o szkole i o innych zeczach _ teraz postaram się to opowiedzieć.

- zbędne powtórzenia:

- Był środek lata i było gorąco jak przy ognisku.
- Spytałem _ o co się kłóć _ a oni odparli, że kłóć się o paczkę czipsów.
- Paweł i Piotr zaczęli się bić. Wtedy do pokoju przyszła ich mama i powiedziała, że mają się przestać bić.
- Gdy tylko się ubrali i zjedli, poszli pojeździć na rowerach. Postanowili pojeździć po lesie.
- Zaczęli kombinować jak tu wrócić, gdy nagle zaczęło padać. Wtedy chłopcy zaniepokoiли się, bo nie mogli wrócić po własnych śladach.

- błędy leksykalne wynikające z nieznajomości znaczeń wyrazów i związków frazeologicznych:

- Te opowiadanie było ekscytujące _ a na końcu śmieszne.
- Jednak, że ja z całego tego zamieszania zapomniałam, że mam psa! Wystrzeliłam jak Filip z konopi i pobiegłam do mamy i poinformowałam ją _ jakie mam plany.
- Ania była bardzo zdziwiona, ponieważ z samego rana spotkała coś niebywałego.
- Wtem _ jak piorun z jasnego nieba, moja przyjaciółka wstała i niczym błyskawica wybiegła z pokoju.
- I nagle jak grom z jasnego nieba mama krzyczy „idę do sklepu!”.
- Hałas brzmiał tak _ jakby kogoś obdzierano ze skóry.
- Asia szybko na kształt tornada wyciągnęła telefon i zadzwoniła na policję.

- niezgodność wyrazu określającego z określanym:

- Obaj koledzy postanawiają odszukać zguby.
- Tą przygodę chłopcy nigdy nie zapomną i będą oniej wspominać.
- W tej samej chwili chłopcy pobiegli za głosem krzyków.
- Ten dzień wspominam za udany.
- Opowiadanie z odnalezienia roweru (tytuł).
- Pewnego dnia, wczesnego ranka rozpoczęła się kłótnia.
- Pewnego razu dwóch bliskich przyjaciółów miało wielki problem.
- Powiedział _ że zapomniałem przestawić przecinka przy dzieleniu przez tysiąc.

- kolokwializmy:

- *Gdy dotarliśmy _ wzięliśmy się do naprawiania zniszczonej części huśtawki.*
- *Pewnego dnia szedli dwaj przyjaciele.*
- *Strasznie byli na siebie zli.*
- *Chłopcy zaczęli wymieniać się pomysłami. Niestety żaden im nie pasował.*
- *Miałam pewien problem, ponieważ Martyna i Wanessa niezbyt się lubiały.*
- *Wymyślaliśmy różne pomyśły.*
- *Patrycja była podparta o moją rękę i szła powoli, ponieważ strasznie bolała ją noga.*

- brak spójności:

- *W końcu znaleźli ten klucz. Okazało się _ że to ich przedmiot. Marcinowi coś brzęczy w kieszeni. Okazało się _ że on cały czas go miał.*
- *Z ciekawości wszedli tam, a pies jak strzelał się na nich rzucił. Był wesóły i młody. Od tamtego czasu pies i chłopcy byli wiecznie zadowoleni.*
- *Nikt nie wiedział _ czyja to mogła być zguba. Nagle zauważyłem na podłodze krawat pana Krzysztofa _ nauczyciela przyrody. Wiedziałem _ czyje były te kości. Odnieśliśmy szkielet do sali przyrodniczej. Pan dał nam cukierki w podziękę.*

IV. Poprawność ortograficzna

W wypracowaniach pisanych przez szóstoklasistów przystępujących do sprawdzianu ocenia się także opanowanie umiejętności przestrzegania norm ortograficznych. W bieżącym roku punkt za spełnienie wymogów opisanych w czwartym kryterium uczniowie uzyskiwali wówczas, gdy w wypracowaniu liczącym do 17 linii nie popełnili więcej niż dwa błędy ortograficzne. Autorzy opowiadań dłuższych niż 17 linii mogli popełnić 3 błędy. W przypadku przekroczenia wymienionej wyżej liczby błędów uczniowie otrzymywali 0 punktów. Uczniowie z dysleksją rozwojową mieli unikać potoku składniowego i wykazać się opanowaniem umiejętności zamykania myśli w obrębie zdań.

W bieżącym roku w wypracowaniach uczniów łatwo można było znaleźć przykłady zapisów świadczących o zapomnieniu o podstawowych zasadach pisowni wyrazów z:

- ó i u: *zaniuł, pokłucił, druhowi, zbiurka, wywruciła;*
- rz i ż: *zamiezam, poządnie, przeciez, pzyniesie, samoząd, świerze,*
- h i ch: *dróhowi, chumor, hwile, lihe,*
- samogłoskami nosowymi: *zaczeli, wzięoł, pomoge, wykrzykneła, sie, mame, tom, zgube;*
- zakończeniami i częstkami – om, – en: *domownika, przeżet, rodzica,*
- partykułą nie: *niebyło, nie samowity, niemartw, niewarto, nie zbedne,*

Szóstoklasiści nie potrafili poprawnie zapisywać wyrażen przyimkowych: *otym, napewno, w tedy, wkońcu, odrazu.*

Podczas tegorocznego sprawdzianu uczniowie popełniali znacznie mniej błędów w wyrazach z częstkami: – by, – bym, – byśmy itd., ale nie stanowi to dowodu świadczącego o opanowaniu umiejętności ich pisowni, lecz pozwala na potwierdzenie, że forma opowiadania poniekąd „wymuszała” posługiwanie się głównie czasownikami w trybie orzekającym i unikanie form trybu przypuszczającego.

Dowodem na nieprzestrzeganie zasad poprawności ortograficznej są wypracowania zapisane jako *Przykład 9., 12., 13. i 15.*

V. Poprawność interpunkcyjna

Podobnie jak w latach poprzednich, szóstoklasiści mieli problemy z przestrzeganiem norm interpunkcyjnych. Chcąc otrzymać punkt za spełnienie tego kryterium, mogli popełnić nie więcej niż dwa błędy interpunkcyjne w pracach o objętości do 17 linii. W opowiadaniach zajmujących więcej niż 17 linii dopuszczano popełnienie 3 błędów. Uczniowie z dysleksją rozwojową mieli obowiązek wykazać się opanowaniem umiejętności rozpoczynania zdań wielką literą i zamykania ich kropką lub innym znakiem kończącym zdanie.

Najczęściej przystępujący do sprawdzianu mieli problemy z wyznaczeniem we właściwym miejscu granicy zdania, oddzielaniem przecinkiem zdań składowych – zarówno bezspójnikowych jak i tych, które zostały połączone spójnikami i zaimkami znanymi uczniom z codziennych zajęć szkolnych i lektur. W bieżącym roku w uczniowskich wypracowaniach znacznie rzadziej odnotowywano przykłady stawiania przecinków bez logicznego uzasadnienia, co dwa lub trzy wyrazy, według zasady wynikającej z przekonania, że lepszy jest nadmiar niż brak znaków interpunkcyjnych.

W realizacjach zaprezentowanych jako *Przykład 8., 9., 10., 11., 12. i 13.* znajduje się wiele zdań świadczących o nieopanowaniu i nieprzestrzeganiu zasad poprawności interpunkcyjnej. Drobne usterki tego rodzaju można wskazać nawet w przykładach prezentowanych jako wzorcowe (od nr 2 – 5).

W dydaktyce szkolnej przydatna może okazać się praca zawierająca wszystkie typy błędów (*Przykład 16.*).

Przykład 16.

26. Co dwie głowy, to nie jedna. Napisz opowiadanie, którego bohaterowie wspólnie znajdują rozwiązanie jakiegoś problemu.

Twoja wypowiedź powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Pewnego ciepłego lata ~~pojechałam~~ ^{wyjechałam} na wieś, gdzie spotkałam bardzo miłą i mądrą osobę.
Było to tak gdy poszłam do sklepu i spotkałam Zuzię moją przyjaciółkę, która ucieła obrosnąć i pomóc. Umówiliśmy się, że znieśliśmy chudek na drzewo, aby się poruszyć. Gdy do mnie przyszła właśnie przybłotytem sznur do mojej deski. Po chwili Zuzia powiedziała, że nie trzeba się trudzić i wchodzić na drzewo tylko przynieść drabinkę. Ja ~~op~~ ~~to~~ parędrattem chętnie, a Zuzia no co dwie głowy to niejedna. Długo śmiałyśmy się z tego niesمونitego udzielenie. Niepomy tej chwili nieopomna. Myśla, że w następnym kłopotie znow mi doradzi i pomoże.

Wnioski

1. Prawie 98% szóstoklasistów podczas tegorocznego sprawdzianu podjęło próbę rozwiązywania zadania polonistycznego krótkiej odpowiedzi, a nieco ponad 96% – zadania rozszerzonej odpowiedzi.
2. Mniej niż połowa populacji w każdym z województw uzyskała maksymalne 2 punkty za rozwiązanie zadania nr 25., tj. krótkiej odpowiedzi.
3. Wszystkie czynności w zadaniu 25. okazały się dla uczniów w Okręgu umiarkowanie trudne.
4. W województwie wielkopolskim i zachodniopomorskim ponad 20%, a w lubuskim ponad 17% szóstoklasistów nie uzyskało punktów za wykonanie zadania 25.

5. 60% piszących pamiętało o podaniu wszystkich niezbędnych informacji w ogłoszeniu.
6. Od 60% szóstoklasistów w województwie zachodniopomorskim do 65% w lubuskim potrafiło napisać ogłoszenie poprawnie pod względem ortograficznym.
7. Maksymalne 8 punktów za rozwiązanie zadania nr 26 uzyskało w województwie wielkopolskim i zachodniopomorskim około 9% uczniów, a w województwie lubuskim ponad 10% piszących.
8. Czynności w zadaniu 26. były dla uczniów umiarkowanie trudne lub trudne.
9. Żadnego punktu za wykonanie zadania 26. nie uzyskało ponad 5% piszących w Lubuskiem i około 7% w Wielkopolsce i Zachodniopomorskiem.
10. Zasady pisania w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi (zad. 26.) opanowało 48% uczniów w Okręgu (w województwach od 47 – 49%).
11. W zależności od województwa od 45 – 51% uczniów ostatnich klas szkół podstawowych potrafiło pisać poprawnie pod względem językowym.
12. Pisanie poprawne pod względem ortograficznym opanowało od 51 – 54% uczniów w każdym z województw na terenie działania poznańskiej Komisji.
13. W województwie wielkopolskim 38% uczniów, w lubuskim – 41%, a w zachodniopomorskim 39% szóstoklasistów opanowało i potrafiło stosować zasady pisania poprawnego pod względem interpunkcyjnym.
14. Napisanie ciekawego opowiadania na podany temat, o rozbudowanej i logicznie uporządkowanej fabule, z zachowaniem cech tej formy wypowiedzi było dla uczniów umiejętnością umiarkowanie trudną (39% uczniów w Okręgu nie opanowało tej umiejętności).

Opracowała
Elżbieta Klima – koordynator
sprawdzianu (język polski)